Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ◆ 31 март 1970 йил, сешанба ◆ № 75 (14.541). ◆ Баҳоси 2 тийин.

В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан

ЗАФАРЛАР, ЮТУҚЛАР

ПЛАН МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРИЛДИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги марказий статистика бошқармаси қуйидагиларни хабар қилди: республика саноати ходимлари В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги шарафига олинган социалистик мажбуриятларни бажара бориб, ишлаб чиқаришда янги муваффақиятларга эришдилар — 1970 йил январь-март плани реализация қилинган маҳсулот ҳажми бўйича муддатидан илгари, 29 мартда бажарилди. Квартал охиригача планга қўшимча равишда яна неча ўн миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади ва реализация қилинади.

Республика саноат корхоналари кўмир, нефть, газ қазиб чиқариш, прокат, электр двигателлари, тозаланган нефть маҳсулотлари, дераза ойна, цемент ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш юзасидан берилган квартал топшириқларини бажардилар. Аҳолининг эҳтиёжларини қондириш учун планга қўшимча равишда халқ истеъмол қиладиган бир қанча молларни ишлаб чиқариш таъминланди.

Олмалиқ химия заводи, Чирчиқ электрохимия комбинати, «Жанубий Оламушук» нефть кони, Чирчиқ шиша заводи, Ангрен бинокорлик материаллари комбинати, трактор-йиғув заводи, Андижондаги «Электродвигатель» заводи, пахта тозалаш, мебель, пойафзал ва бошқа саноат тармоқларидаги бир қанча корхоналар ўз ишларида юксак натижаларга эришдилар.

(ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ ЮТУҒИ

Республикамиз пойтахти — Тошкент шаҳрининг саноат корхоналари коллективлари биринчи квартал планини кеча бажарганликлари ҳақида рапорт бердилар. Март ойининг сўнгги кунигача яна бир неча миллион сўмлик турли хилдаги саноат маҳсулотларини реализация қилишга аҳд қилганлар.

В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш учун мусобақалашаётган Ҳамза, Октябрь, Чилонзор, Киров районларининг ҳамда ўнларча саноат корхоналарининг меҳнаткашлари бундан 15 кун илгариёқ — 15 мартда квартал планида кўзда тутилган топшириқларни адо этганликлари тўғрисида хабар берган эдилар.

«Главташкентстрой»нинг қурилиш-монтаж ташкилотлари коллективлари ҳам квартал планини 26 мартда тамомлаганликларини билдирдилар.

Шаҳарнинг савдо ва жамоат овқатланиш корхоналари ҳам биринчи квартал планини бажарганликларини маълум қилдилар.

ЮҚОРИ Чирчиқ районидаги «Коммуна» колхозида совлиқлар ёппасига қўзилаяпти. Илғор чўпон Ч. Амедов ўз парваришидаги совлиқлардан эгиз қўзи олишда пешқадамлик қиляпти. У шу кунгача ҳар 100 бош совлиқдан 140 тадан қўзи олди. Суратда: Ч. Амедов ва бош зоотехник Х. Ҳайитметов.

Қ. Розиқов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ҲАР 100 бош совлиқдан 150 тадан қўзи оламан! Шундай яхши ният билан қўзилатиш кампаниясини бошлаган Қарши районидаги Карл Маркс номли колхознинг бош чўпони Хуррам Бердиёров шу кунгача 130 тадан қўзи олиб, 115 тасини наслга қолдирди. Х. Бердиёров наслга қолдирилган қўзини кўздан кечиряпти.

А. Тўраев фотоси.

ВАЪДА БЕРДИНГМИ—БАЖАР!

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ

ПАХТА — 350 минг тонна, шу жумладан ингичка толали пахта 77 минг тонна

ДОН — 85 минг тонна, шу жумладан шоли 10 минг тонна

САБЗАВОТ ВА КАРТОШКА — 33,5 минг тонна

ПОЛИЗ ЭКИНЛАРИ МАҲСУЛОТИ 23 минг тонна

МЕВА ВА УЗУМ — 17,8 минг тонна

ГЎШТ — 13,4 минг тонна

СУТ — 28 минг тонна

ТУХУМ — 14 миллион дона

ЖУН — 1200 тонна

ПИЛЛА — 630 тонна

ИНТЕНСИВЛАШ ЙЎЛИДАН

Сурхондарё области меҳнаткашларининг социалистик мажбуриятларини область партия комитетининг секретари Р. ЭРГАШЕВ шарҳлайди

Областимизнинг табиий шароити пахтачиликни юксалтириш учун жуда қулай. Шу туфайли етиштирилаётган пахтанинг миқдори йил сайин кўпаймоқда, давлат плани ошириб бажарилаяпти. Ҳатто об-ҳаво шароити жуда ноқулай бўлган бултур ҳам пахта тайёрлаш плани ошириб бажарилди. Давлатга пландаги 331 минг тонна ўрнига қарийб 344 минг тонна «оқ олтин» топширилди.

Яна шу нарса қувончлики, областимиз хўжаликлари қимматбаҳо хом ашё бўлган ингичка толали пахта етиштиришни ҳам тобора кўпайтиряптилар. Масалан, 1968 йили ҳаммаси бўлиб 71,8 минг тонна ингичка толали пахта етиштирилган бўлса, бултур 73 минг 616 тонна ингичка толали пахта тайёрланди ва бу соҳадаги план ошириб адо этилди.

— Юқорида айтилганлардан областда пахта етиштиришни янада кўпайтириш, ҳосилдорликни тағин ҳам ошириш резервлари йўқ деган маъно келиб чиқмайдими?

— Йўқ. Гарчи областимиз кейинги йилларда ҳосилдорлик жиҳатидан республикада Хоразм областидан кейин иккинчи ўринга чиқиб олган бўлса ҳам, ҳосилдорликни янада ошириш ва пахта етиштиришни тағин ҳам кўпайтириш имконини берадиган резервлар бор. Шу ўринда бир мисол келтираман. Бултур Жарқўрғон районида гектаридан 35,2 центнердан, Шўрчи районида 34,6 центнердан ва Сариосиё районида 34 центнердан зиёд ҳосил олинган ҳолда, область бўйича ўртача 29,5 центнердан ҳосил олинди. Агар бу йил областда ҳосилдорлик гектар бошига ҳеч бўлмаса 32 центнерга етказилса, қўшимча равишда бир неча юз тонна пахта олиш мумкин.

Бундан ташқари, ўтган йили областдаги мавжуд 76 колхоз ва совхоздан 20 таси планни бажармади. Ана шу хўжаликларнинг кўпчилигида ҳосилдорлик областнинг ўртача даражасидан паст бўлди. Уларда ҳосилдорликни ошириш учун ҳамма имкониятлар бор. Бунга эришилса пахтанинг ялпи ҳосили анча кўпаяди. Область партия комитети ва область ижроия комитети Ўзбекистон Компартияси XVII пленуми қарорлари асосида областда пахтачиликни интенсив юксалтириш тадбирларини белгилаганларида шуларни ҳисобга олдилар.

— Умуман областда ҳосилдорликни кўтариш, қолоқ хўжаликларни илғорлар даражасига етказишга қандай қилиб эришилмоқчи?

— Истесносиз ҳамма хўжаликларда, хусусан кам ҳосилли колхоз ва совхозларда механика, минерал ва маҳаллий ўғитлар, сув ҳамда ишчи кучидан тўғри фойдаланиш, ўғитларни ерининг талабига қараб тупроқ картограммасига асосан солишни қатъий қонун қилиб қўямиз. Бундан ташқари, вилтга қарши курашнинг энг муҳим шарти бўлган алмашлаб экишни жорий этамиз. Шу мақсадда бу йил 7,1 минг гектар янги ерларни ўзлаштириб, 8 минг гектар майдонга беда экамиз ва бедапоялар майдонини 22 минг гектарга етказамиз.

Энг муҳими — пахтачиликни комплекс механизациялашни ва айниқса ҳосил йиғим-теримини машиналаштиришни кенг йўлга қўямиз. Чунки бусиз ҳосилдорликни ошириб ва ялпи ҳосилни кўпайтириб бўлмайди.

УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАР СОВЕТИГА САЙЛОВ УТКАЗУВЧИ УЗБЕКИСТОН ССР САЙЛОВ КОМИССИЯСИ СОСТАВИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

«СССР Олий Советига сайлов тўғрисида Низом»нинг 39, 40 ва 41-моддаларига асосан СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Ўзбекистон ССР сайлов комиссияси жамоат ташкилотлари, меҳнаткашлар жамиятлари ва коллективларининг қуйидаги вакилларидан иборат составда тасдиқлансин:

Сайлов комиссиясининг раиси— **Қориев Абдусамад Азимович** — «Ўзбексельмаш» заводи ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Сайлов комиссияси раисининг ўринбосари — **Содиқов Обид** — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси олимлари ва илмий ходимларидан.

Сайлов комиссияси секретари— **Орлов Георгий Михайлович** — Ўзбекистон маданият ходимлари касаба союзидан.

Сайлов комиссиясининг аъзолари:

Одилов Жангабой — Нукус шаҳридаги 166-қурилиш тресги ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Абдураззоқова Дилбар Аббосовна — Ўзбекистон Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзидан.

Верзилина Анна Сергеевна — Меҳнат Қизил Байроқ Орденли Тошкент тўқимачилик комбинати ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Жирков Геннадий Алексеевич — Бухоро уйсозлик комбинати ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Завьялов Алексей Захарович — Ўзбекистон Касаба Союзлари республика Советидан.

Каримов Карим — Армияга, авиацияга ва флотга ёрдам кўнгилли жамияти (ДОСААФ) республика комитетидан.

Каримова Давроной — Фарғона область, Марғилон шаҳар болалар медицина бирлашмаси коллективидан.

Мўмбеков Бобохон — Сирдарё область, Пахтаорол районидаги «Олға бос» колхози аъзоларидан.

Машарипова Лолажон—Хоразм область, Урганч районидаги Охунбобоев номли колхоз аъзоларидан.

Муҳиддинов Мирза — Андижон область коммунистик ташкилотидан.

Неъматуллаева Мукаррам — Наманғандаги иккинчи тикувчилик фабрикаси ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Нуъмонов Комил (Яшин) — Ўзбекистон Ёзувчилар союзидан.

Остонова Муяссар — А. Навоий номидаги Самарқанд Давлат университети профессор-ўқитувчилар состави ва студентларидан.

Рибалко Василий Иванович — Тошкент область Янгийўл шаҳар коммунистик ташкилотидан.

Ҳақбердиев Қурбон — Қашқадарё область Шаҳрисабз районидаги Энгельс номли колхоз аъзоларидан.

Ҳамроева Султон — Давлат муассасалари ходимлари Термиз шаҳар касаба союзи ташкилотидан.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.
1970 йил 30 март. Тошкент шаҳри.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАР СОВЕТИГА САЙЛОВ УТКАЗУВЧИ УЗБЕКИСТОН ССР САЙЛОВ КОМИССИЯСИ СОСТАВИГА НОМЗОДЛАР КЎРСАТИЛМОҚДА

СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Ўзбекистон ССР сайлов комиссиясининг составига номзодлар кўрсатиш давом этмоқда.

Самарқанд Давлат университетининг коллективи умуртқасизлар зоологияси кафедрасининг доценти Муяссар Остонованн сайлов комиссиясининг составига тавсия қилди.

Бухорода уйсозлик комбинати коллективининг йиғилишида шу комбинатнинг партиясиз монтажчиси Геннадий Алексеевич Жирков номзоди таклиф қилинди.

Қашқадарё область Шаҳрисабз районидаги Энгельс номли колхоз меҳнаткашлари сайлов комиссиясининг составига шу колхоз раиси Қурбон Ҳақбердиевни кўрсатишди.

Нукус шаҳридаги 166-қурилиш трестининг коллективи шу трест уйсозлик комбинатининг башняли кран машинисти партиясиз Жанабой Одиловни комиссия составига вакил қилиб кўрсатди.

Сирдарё область Пахтаорол районидаги «Олғабос» колхози аъзоларининг йиғилишида колхознинг бош зоотехниги партиясиз Бобохон Мўмбеков сайлов комиссиясининг составига таклиф қилинди. (ЎзТАГ).

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА САЙЛОВ ТАРАДДУДИ

НУКУС. СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Қорақалпоғистон АССР сайлов комиссиясининг составига номзодлар кўрсатила бошланди.

Номзодлар орасида Нукусдаги маиший хизмат кўрсатиш комбинатининг тикувчиси Даригул Иброҳимова, область касаба союз кенгашининг раиси Дуйсенбой Қуттибоев ҳамда Автоном Республика меҳнаткашларининг бошқа муносиб вакиллари бор.

(ЎзТАГ).

ЭРОН ҚУТЛАМОҚДА

ТЕҲРОН, 30 март. (ТАСС махсус мухбирлари). СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ва унинг ҳамроҳлари кеча куннинг биринчи ярмида Исфаҳон шаҳрини сайр қилиб, Эрон меъморлари XVII асрда бунёд этган шаҳарнинг ажойиб архитектура ёдгорликларини кўздан кечирдилар. Шаҳар марказидаги Шоҳ майдони атрофида жойлашган жаҳонга машҳур қасрлар ва мачитлар ансамбли миллий архитектуранинг тарихий анъаналаридан илҳом олган Эрон бинокорлари ажойиб санъатидан далолат беради.

Исфаҳон аҳолиси Совет Иттифоқидан келган меҳмонларни самимий кутиб олди.

Н. В. Подгорний Исфаҳондан Эрон нефтини экспорт қилиш марказларидан бири бўлган Эрон қўрфазидаги Харк оролига борди. Нефть қазиб чиқариш, қайта ишлаш ва экспорт қилиш Эроннинг миллий экономикасида муҳим ўрин тутади. Шу сабабли, Харк оролини бориб кўриш ва унинг саноат корхоналари билан танишиш тўғрисида Эрон томони қилган таклифга Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар қизиқиш билан қарадилар.

Орол аэродромида Н. В. Подгорнийни ва унинг ҳамроҳларини Хузистон вилоятининг генерал губернатори А. Салур, маҳаллий граждан ва ҳарбий маъмурлар, жамоатчилик вакиллари кутиб олишди. А. Салур СССР Олий Совети Президиумининг Раисини вилоят аҳолиси номидан табриклади ва совет халқига энг яхши истаклар топширишни илтимос қилди.

Н. В. Подгорний жавоб нутқида самимий кутиб олганликлари учун миннатдорчилик билдирди.

Хузистон вилоятининг генерал губернатори А. Салур Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар шарафига зиёфат берди. Зиёфат вақтида Эрон Бош министри Хувайдо, генерал губернатор Салур ва СССР Олий Совети Президиумининг Раиси қадаҳ кўтариб, табрик сўзлари айтдилар.

Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар тушдан кейин оролнинг саноат корхоналарини кўришди.

Кечқурун Н. В. Подгорний ва унинг ҳамроҳлари Эрон пойтахтига қайтиб келишди.

Мамлакат бўйлаб қилинган сафарда Н. В. Подгорнийга Эрон Бош министри А. А. Хувайдо, ички ишлар министри Х. Зоҳидий, Эроннинг СССРдаги элчиси А. Мирфендерескнй ва Эрон миллий нефть компаниясининг тасарруфчи директори М. Иқбол ҳамроҳлик қилдилар.

А. СТУПАК, Л. ВАРТАНЯН,
А. АҲМЕДЗЯНОВ.

ТЕЖАЛГАНИ—НАҚД БОЙЛИК

СЎМЛАР САЛМОҒИ

Нарпай районидаги «Пахтакор» колхози бўлтур 1570 гектар майдоннинг ҳар гектаридан давлатга 33,18 центнердан пахта топширди. Ишлаб чиқаришнинг бошқа тармоқларида ҳам дуруст натижалар қўлга киритилди. Шу туфайли қишлоқ хўжалик маҳсулотларини давлатга сотишдан 2 миллион 839 минг сўм даромад олинди. Унинг 1 миллион 332 сўми колхозчиларнинг меҳнат ҳақига бўлиб берилди. Бўлинмас фондга даромаднинг 26 процентдан кўпроғи ажратилди.

Колхоз аъзолари юбилей йилида экинлардан янада кўпроқ ҳосил етиштириш йўли билан умумий даромадни тағин ҳам кўпайтиришга аҳд қилдилар. Шу билан бирга, даромадни оширишнинг яна бир муҳим манбаини топиш тадбирлари белгиланди. Бу борада КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг тежамкорлик тўғрисидаги хати меҳнат аҳлига дастуруламал бўлиб хизмат қилмоқда.

Колхоз аъзолари хатни қизғин муҳокама қилиш мақсадида яқинда колхоз клубига тўпланишди. Йиғилишда ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланишни яхшилаш ва иқтисодий тежамкорликни янада ривожлантириш тўғрисида колхоз правлениеси ва партия ташкилоти томонидан белгиланган тадбирлар кенг ва атрофлича муҳокама қилинди. Йиғилишда сўзга чиққан кишилар, чунончи, колхоз раиси Худойберди Шодиев, экономист Эргаш Ибодуллаев, бош инженер Шоназар Ражабов, бригада бошлиғи Боли Ҳамидов, механизатор Отақул Раҳмонов, сут-товар фермасининг мудири Ражаб Элибоев ва бошқалар ҳозирги шароитда пул маблағларидан, техникадан, ўғитлардан, сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш, ерни қадрлаш ва оби-тобида ишлаш жуда зарурлигини таъкидладилар.

«Пахтакор» колхозида КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг хатига жавобан бу йил 202762 сўмлик пул маблағлари ва материаллар тежалади. Бу салмоқли сўмлардир. Бу маблағнинг тенг ярми ана шу тежамкорликка эришган одамларга тақсимлаб берилади. Қолган қисми эса маданий ва маиший хизмат кўрсатиш объектлари қурилишига сарфланади.

Хўш, бунчалик кўп маблағнинг тежалишига қандай қилиб эришилади?

Ана шу масала колхоз аъзоларининг иқтисодий тежамкорликка бағишланган йиғилиши қатнашчиларининг диққат марказида турди. Жуда кўп фикрлар, мулоҳазалар билдирилди. Одамларнинг ҳаммаси юрагида бор гапини айтди. Илгари экин майдонларининг бир қисми қўл кучи билан текисланарди. Энди бу иш машина ва механизмлар ёрдамида бажарилиб, шу ҳисобдан 5762 сўм тежалади. Ердан фойдаланиш соҳасида 7 та бригаданинг кўрсаткичлари ҳали ҳам колхознинг умумий кўрсаткичларидан паст. Ана шу бригадалар колхознинг ўртача даражасига етказилиб, 69 минг сўм қўшимча даромад олинишига эришилади.

Бу йил белгиланганидан 471 тонна кўп пахта етиштирилиб, бунинг эвазига 216 минг сўм қўшимча даромад олинади. Бунинг учун Нурота, Қарноб яйловларидан қўй қийи ташиб келтириб, ерга солиш ва шу йўл билан ҳосилдорликни оширишга эришилади.

Техникадан фойдаланиш янада яхшиланади. Тракторлар ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарининг жорий ремонти учун қилинадиган харажатлар 5 процент камайтирилади.

Чорвачиликни рентабелли тармоққа айлантириш мақсадида фермаларда ҳисоб-китоб ишлари тубдан яхшиланади. Ўтган йили колхоз чорвачиликдан 74595 сўм зарар кўрган эди. Бундан буён чорвачиликдан фақат фойда кўрилиши таъминланади. Мустаҳкам ем-хашак базаси яратилиб, молларнинг насли яхшиланади. Биргина озиқ сарфидан 10 минг сўм иқтисод қилинади.

Аҳолига мумкин қадар кўпроқ чорвачилик маҳсулотлари етказиб бериш, айниқса сутни кўпайтириш мақсадида подадаги сигирлар салмоғи қорамолларга нисбатан 45 процентга етказилади. Чорва молларга ем-хашакни майдалаб бериш, чорвачиликда электр қувватидан фойдаланиш ҳисобига 6.100 сўм маблағ тежалади.

Иқтисодий тежамкорлик тадбирларини изчил амалга оширишга киришган колхоз азаматлари шу кеча-кундузда чигит экиш кампаниясига замин яратмоқдалар.

Л. ЭРГАШЕВ,
С. ҚОДИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОБЛАСТЛАРИДА БЕДА ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА

1970 йил 30 мартга бўлган

МАЪЛУМОТ

(гектар ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — беда экиш плани, учинчи стун — экилган майдон, тўртинчи стун — планинг бажарилиш проценти, бешинчи стун — шу жумладан бошқа экинларга аралаштириб экилган беда.

Самарқанд	12000	15252	127,1	9826
Сирдарё	22000	25444	115,6	11131
Қашқадарё	7500	8265	110,2	1553
Бухоро	11000	11572	105,2	[illegible]
Андижон	10500	10873	[illegible]	[illegible]
Сурхондарё	8000	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Фарғона	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Тошкент	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Нама[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Хор[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ҚҚА[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Респ[illegible] бўйич[illegible]

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

ЙИҒИЛИШНИНГ КУН ТАРТИБИ

«ЙИҒИЛИШДАН МАҚСАД ШУМИДИ?» МАҚОЛАСИ МУҲОКАМАДА

Партия йиғилишининг қандай ўтиши энг аввало кун тартибига қўйиладиган масалага боғлиқ. У қанчалик муҳим бўлса, қанчалик ҳаётий ва принципиал бўлса, йиғилиш шунчалик ишчан вазиятда, ташкилий жиҳатдан уюшқоқлик билан юксак савияда ўтади.

КПСС Марказий Комитетининг «Ярославль шаҳар партия ташкилотида партия йиғилишларини ўтказиш практикаси тўғрисида»ги қарорида кун тартибига қўйиладиган масалаларнинг хилма-хил ва ниҳоятда муҳим бўлишига эришиш вазифаси қўйилди. Бу борада партия ташкилотлари йўл қўйиб келаётган камчиликлар жуда тўғри кўрсатиб берилди. Қарорда жумладан, шундай дейилади. **«Баъзан партия йиғилишларида асосан кундалик ишлаб чиқариш фаолиятига доир ва аҳамияти кам бўлган бир хил тусдаги масалалар муҳокама қилинади. Лекин ишлаб чиқаришни ривожлантиришга, унинг иқтисодий самарадорлигини оширишга, ташкилотчилик ишига доир кўпгина муҳим ва жуда зарур масалалар камдан-кам муҳокама қилинади ва бундай масалалар қўйилган тақдирда ҳам улар чуқур таҳлил этилмайди. Ғоявий-назарий масалалар йиғилишларда камдан-кам қараб чиқилади. Айрим ташкилотларда партия йиғилишлари коммунистларнинг авангардлик ролини оширишга, уларни давлат ва меҳнат интизомини, жамоат тартибини бузишларга қарши, ичкиликбозликка, социалистик мулкни ўғирлашга, исрофгарчиликка қарши ва жамият манфаатларига зид бўлган бошқа ҳодисаларга қарши курашга сафарбар қилишга ҳали етарли равишда ёрдам бераётгани йўқ».**

Фарғона область партия комитети кейинги йилларда айниқса, КПСС XXIII съездидан сўнг партия йиғилишларининг кун тартибига алоҳида эътибор бера бошлади. Йиғилишнинг кун тартибига қўйиладиган масалаларнинг доираси янада кенгайиб, у партия турмушининг турли соҳаларини қамраб ола бошлади. Қўқон «Электромаш» заводи, Охунбобоев номли тикувчилик фабрикаси, Марғилон дурадгорлик заводи ва Риштондаги Куйбишев номли колхоз партия ташкилотлари партия йиғилишлари кун тартибига юқори партия органлари қарорлари муҳокамасини қўйиш билан бирга, бевосита ишлаб чиқаришни ривожлантиришга, унинг иқтисодий самарадорлигини оширишга, ташкилотчилик ишига доир масалаларни ҳам қўймоқда. Буларнинг ҳаммаси партия йиғилишларининг ишчанлик руҳида ўтишига, масалаларнинг чуқур таҳлил этилиб, конкрет қарорлар қабул қилинишига, ишлаб чиқариш топшириқларининг муваффақиятли бажарилишига имкон бермоқда.

Лекин областимизда ҳали партия йиғилишлари кун тартибига жуда ҳам муҳим бўлмаган ва бирхил тусдаги, коллективга кам алоқадор бўлган масалаларни қўяётган партия ташкилотлари йўқ эмас. Шу билан бирга партия йиғилиши кун тартибига бир йўла бир қанча масалаларни қўйиб келаётган партия ташкилотлари ҳам топилади. Бу билан шу партия ташкилотларида коммунистлар муҳим масалаларни ҳал қилинишида актив қатнашиш имконидан маҳрум қилиб қўйилмоқда. Бундан ташқари кун тартибига қўйиладиган масалани танлашга нотўғри ёндошиш хўжалик раҳбарларининг бошланғич партия ташкилотлари олдидаги масъулиятни унутиб қўйишларига, танқид кўтара олмайдиган жиззаки бўлиб қолишларига олиб келмоқда. Биз бундай камчиликларни Фарғона ёғ-мой комбинати партия ташкилоти фаолиятида ҳам кўрамиз. Бу ерда ўтган йил май ойида бўлиб ўтган бир партия йиғилиши кун тартибига бир йўла 7 масала қўйилган. Бунда асосан юқори партия органларининг қарорлари йиғилиш муҳокамасига қўйилган. Қўшимча равишда коммунистларнинг авангардлигини оширишга ёки меҳнат интизомини яхшилашга доир бирор муҳим масала киритилмаган.

Фарғона область партия комитети, шаҳар ва район партия ташкилотлари кейинги вақтда партия йиғилишларига хўжалик ва корхоналар фаолиятига бевосита алоқадор бўлган масалаларнинг мунтазам қўйилишига эришишга ҳаракат қилмоқда. Бунда бошланғич партия ташкилотлари йиғилиш муҳокасига шу куннинг энг муҳим, энг принципиал масаласини қўйишларига эътибор берилмоқда. Натижада **қатор бошланғич партия ташкилотлари кейинги вақтларда меҳнат интизомини яхшилаш, қўнимсизликни тугатиш, коммунистларнинг ишлаб чиқаришдаги авангардлик ролини ошириш, инженер-техник ходимларнинг масъулияти сингари муҳим масалаларни партия йиғилишлари кун тартибига кўпроқ кирита бошладилар.**

Тўғри, бирор зарур, тез ҳал қилиниши лозим бўлган масалани партия йиғилиши кун тартибига олиб чиқиш — бу масаланинг бир томони, холос. Лекин бу масалани йиғилишда қизғин муҳокамага айланиб кетишига эришиш ҳам лозим. **Биз йиғилиш муҳокамасига қўйилган принципиал масалалар етарлича ҳал қилинмай қолганини кўп кўрганмиз.** Бу яқинда «Совет Ўзбекистони» газетасида берилган «Йиғилишдан мақсад шумиди?» деган хатларда ҳам жуда тўғри кўрсатиб берилди. Партия йиғилиши кун тартибига қўйилган масала — «Меҳнатни илмий асосда ташкил қилишда коммунистларнинг авангардлик ролини ошириш» масаласи қанчалик муҳим бўлишига қарамай, йиғилишга пухта ҳозирлик кўрилмагани, тишли-тирноқли доклад тайёрланмагани, бу масала чуқур таҳлил қилиб берилмагани оқибатида партия йиғилиши хўжалик йиғилишига айланиб қолган.

Хўжалик йиғилишлари д а н фарқ қилмайдиган партия йиғилишларини ўтказиш сингари камчиликлар бизнинг бошланғич партия ташкилотларимиз ҳаётида ҳам учраб турибди. Область партия комитети эндиликда ана шу камчиликни бартараф этиб, партия йиғилишларининг ишчан вазиятда, танқид ва ўз-ўзини танқид руҳида ўтишини, унда аниқ ва конкрет қарорлар қабул қилинишига эришишни ўзининг муҳим вазифаси деб билади. Бу борада бошланғич партия ташкилотларига амалий ёрдам бериб боради.

Областимизда партия йиғилишларини юксак савияда ўтказилишига эришиб келаётган анчагина партия ташкилотлари бор. Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи партия комитетининг партия йиғилишларини ўтказишда тўплаган тажрибаси диққатга сазовордир. **Бу ерда партия йиғилиши кун тартибига қўйиладиган масала аниқлаб олингандан кейин шу масалани тайёрлаш бўйича махсус нуфузли комиссия тузилади. Партия комитети мажлисида докладчи тасдиқланади. Қолган активлар эса бошқа ташкилий масалалар билан шуғулланадилар. Булар партия йиғилишини янада ишчан вазиятда ўтишини таъминлайди.** Масалан, КПСС Марказий Комитетининг декабрь (1969 йил) Пленуми қарорлари асосида партия ташкилотининг вазифалари масаласи партия йиғилиши муҳокамасига қўйилганда уни тайёрлашда тажрибали коммунистлар иштирок этдилар. Комиссияда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзолигига кандидат, завод директори Р. Шоҳназаров, корхона бош инженери В. Верба, машинист Н. Мнацаканов, слесарь М. Тимофеев, қатор цехларнинг бошлиқлари ҳамда партком секретари В. Ольшанников ўртоқлар бор эди. Комиссия заводдаги аҳволни таҳлил қилибгина қолмади, балки хўжалик фаолиятига партия раҳбарлигини яхшилаш бўйича муфассал тадбир ишлаб чиқди, шунга яраша аниқ ва пухта қарор лойиҳасини тайёрлади. Буларнинг ҳаммаси партия йиғилишининг ишчан вазиятда, танқид ва ўз-ўзини танқид руҳида ўтишига, камчиликларни очиб ташлашга имкон берди. Партия йиғилиши қабул қилган қарор ҳозирги кунда ҳам партком ва цех партия ташкилотларига коллективнинг ишига ҳар томонлама актив таъсир кўрсатишларида қўл келмоқда ва ёрдам бермоқда.

Лекин қатор партия ташкилотлари юқори партия органларининг қарорларини партия йиғилиши муҳокамасига қўйишда шу масалани атрофлича таҳлил этмай туриб муҳокамага киритиб юбориш сингари камчиликка йўл қўйиб келишмоқда. **Бунда масалалар баъзан расмият учун муҳокама қилиб қўя қолинса, баъзида партия йиғилиши пухта тайёргарликсиз ўтади. Йиғилиш қарори ҳам кўпинча аниқ бўлмайди.** Масалан, Қўқон умумий овқатланиш тресги партия ташкилоти юқори партия органлари қарорини партия йиғилишига қўйганда худди шундай камчиликлар содир бўлган. Кун тартибидаги масала қанчалик муҳимлигига қарамай масалага ижодий ёндошиб доклад тайёрланмаган. Аҳвол ўрганилмаган. Йиғилишда коммунистларга фақат юқори партия органларининг қарори ўқиб эшиттириб қўя қолинган. Оқибатда муҳокамада ҳеч ким сўз сўрамаган. Расмият учун қарор қабул қилинган. Область партия комитети партия йиғилишларининг ана шундай расмият учун ва мақсадсиз ўтказилишига чек қўйиш тадбирларини кўрмоқда. Партия йиғилишларини юксак савияда ўтказишда партия ташкилотлари тўплаган қимматли тажрибаларни умумлаштириш, уларни кенг ёйиш иши бошлаб юборилди. Шу муносабат билан активларнинг ўқиши ташкил этилди. Область ва район газеталари партия йиғилишига доир масалаларни ёритишга кенг ўрин бера бошлади. Бу масалага бир кампания тариқасида эмас, кундалик иш сифатида эътиборни кучайтираверамиз.

А. МАҲМУДОВ,
Фарғона область партия комитетининг секретари.

ОЛАМНИНГ АВТОМАТ ТАДҚИҚОТЧИЛАРИ

Оламни тадқиқ қилмоқ учун инсон идроки ва қўли билан яратилган аппаратлардан фан олиб турган маълумотлар кўлами ниҳоятда кенгдир. Тадқиқот лабораторияси вақт бирлиги ичида юборадиган маълумотлар Ердаги лабораторияларда кўп йил мобайнида ишлаб чиқиш ва ўрганиш учун замин бўлиб хизмат қилади. Масалан, 1966 йил 31 мартда «Луна-10» автоматик станцияси учирилганидан бери тўрт йил ўтган бўлишига қарамай турли мамлакатларнинг илмий журналларида Ойнинг жаҳонда биринчи шу сунъий йўлдошидаги ва ундан кейин учирилган Совет ва Америка ой йўлдошларидаги асбобларнинг берган маълумотлари ҳамон илова қилиб келинмоқда.

Шу ғалати эксперимент тарихини қисқача эслатиб ўтамиз. Маълумки, бунинг натижалари космик даврнинг шундан кейинги воқеалари боришига таъсир кўрсатди.

Станция 31 мартда учирилган бўлса, 1966 йил 3 апрелда Ой атрофи орбитасига чиқарилди ва бевосита Ой яқинида илмий тадқиқотларни бажаришга киришди. Станция Ойнинг мумкин бўлган магнит майдони катталигини ўлчаш, Ой юзи химиявий таркибини, Ой атрофи фазосидаги радиацион вазиятни ўрганиш ҳамда бошқа муҳим илмий масалаларни текширишга мўлжалланган илмий аппаратлар комплекси билан таъминланган эди. Космонавтикада автомат тарзда бошқариладиган, шунингдек учувчи бошқарадиган аппаратлар билан космик фазо ва осмон жисмларининг хоссаларини бундан буён ўрганиш йўлида мана шу параметрларнинг ҳаммасини билиш зарур эди. «Луна-10» станциясининг асбоблари ёрдамида олинган илмий далиллар Ой юзи жинсининг таркиби тўғрисида, Ой атрофидаги фазонинг радиацион вазияти, магнит ҳодисалари, метеор жисм зичлиги ва Ой яқинидаги плазма тўғрисида маълумотлар берди.

Иссиқлик радиациясининг кичикроқ спектрал оралиқдан ташқари тўла оқимини ўлчаб чиқиш Ой юзининг температурасини ва нур сочиш қобилиятини аниқлашга имкон берди. Маълумки, Ер атмосфераси иссиқлик радиациясини ўтказмайди.

«Луна-10» автомат станцияси Ой юзининг турли участкалари чиқарувчи радионурланиш турларини ўрганиш йўли билан Ой жинсларининг химиявий таркибини аниқлашгача «бориб етди». Автомат космонавт Ой атрофини айланиб учар экан, ўша вақтгача номаълум нурланиш турини аниқлади. Олимлар уни «индукцияланган радиактивлик» деб аташди. У ерга тушган метеоритларда кўрганимиздагига ўхшаш бўлиб чиқди. Ўртадаги бу ўхшашлик сабаби «индукцияланган радиактивлик» манбаи билан космик нурлар таъсирининг муштараклигидир. Ундан кейинги ўрганиш Ой яқинидаги космик нурларнинг таркибини аниқлашга, Қуёшдаги чақнашлар вужудга келтирувчи ходисаларни тушунишга имкон берди. Ниҳоят Ой гамма нурланишнинг интенсивлиги ва спектрал таркибини ўрганиш Ой юзидаги радиацион вазият хусусида маълумот чиқарди.

«Луна-10» станцияси ёрдамида Ой атрофидаги орбитадаги метеор заррачаларнинг қайд этиб чиқилиши алоҳида эътиборга сазовордир. Беш соатдан сал ошиқ вақт ичида 53 метеор зарра зарби қайд қилинди. Олимларнинг уқтиришича, бу планеталараро фазодаги метеорлар активлигидан ўрта ҳисобда кўпгина ошади. Демак, уни ўрганишни яна давом эттирмоқ лозим.

... Биз Ойнинг жаҳонда биринчи сунъий йўлдоши — «Луна-10» станциясининг овозини партия XXIII съездининг мажлисларидан бирида биринчи марта эшитдик. У неча юз минг километр баландликда интернационални «куйлади» ва шу билан тараққиёт тарихида қолдирган ёрқин изини янада чақнатди. (ТАСС).

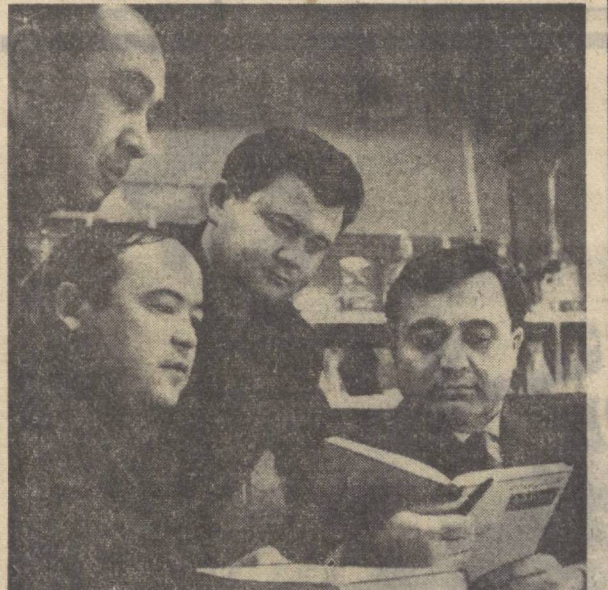

ЎЗБЕКИСТОН ССР Фанлар академияси пахта целлюлозаси химия ва технологияси илмий-тадқиқот институти ёш илмий ходимларининг кўпчилиги техника фанлари доктори, профессор Наби Убайдуллаевич Ризаевни ўзларининг ғамхўр устози деб ҳисоблайдилар. Уттизга яқин фан кандидатлари ва фан докторлари устоз меҳридан баҳраманд бўлганлар. Суратда: (ўнгдан чапга) профессор Н. Ризаев ўз шогирдларидан А. Қодиров, У. Саидаҳмедов ва А. Назаровлар даврасида.

А. Тўраев фотоси.

МАРҒИЛОН «Атлас» фирмасининг меҳнатсевар ишчи, инженер-техник ходимлари доҳий туғилган куннинг қутлуғ 100 йиллигига муносиб армуғон ҳозирлаш иштиёқи билан ишлаётирлар. Фирманинг тайёрлов цехи коллективи корхонада пешқадамлик қиляпти. Суратда: шу цехнинг илғор ишчиси Фазилатхон Нишонова.

Н. Раҳмонов фотоси.

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

АНТАРКТИДА СИРЛАРИНИ ОЧУВЧИЛАР

Жасур эркаклар забт этган қитъа — Антарктида районларининг ярмидан кўпи хотин-қизлар шарафига уларнинг номига қўйилган. Малика Мод ери, Ингрид Кристенсен соҳили, Виктория ери шулар жумласидандир. Аммо мана шу муз қитъа кашф этилганидан бери ўтган бир ярим аср мобайнида шу аёллардан биронтаси музлар ялтираб турган «ерларда» ҳатто бир кун ҳам бўлмаган. Шундай бўлса-да, хотин-қиз олималар Антарктида табиатининг шу қадар қизиқарли хусусиятларини очиб беришяптики, бунга ҳатто кўпни кўрган қутбчи эркаклар ҳам ҳайрат билан ёқа ушлашяпти....

Масалан, яқинда СССР гидрометеорология марказининг илмий ходимлари А. В. Леонтьева ва Т. И. Преображенская ернинг метеорологик сунъий йўлдошлари олган фотосуратларга қараб, олтинчи қитъа теварагида муз тақсимланишининг муҳим қонуниятини узил-кесил тасдиқлаб беришди.

Антарктиданинг шарқий соҳили бўйлаб муз камари нотекис жойлашади. Мирний районида кўчма музлар ҳалқа кўндаланги «бори-йўғи» 300—400 километрга борса, Новолазаревская станцияси районида (у ғарброқда)— қарийб 1,5 минг километрга етади. Ғарбий Антарктидада бундай хусусият йўқ. Бу ерда кўкламда сузувчи музлар зонасининг эни 800—1000 километрга етади.

Тадқиқотчи ходималар космосдан туриб олинган Антарктида суратларини муфассал таҳлил этар эканлар, биринчи бор яна бир қизиқ хусусиятни пайқаб қолишди: Антарктиданинг ҳар бир районида кўкламда муз далалари эриб, ўзига хос равишда ёрилади. Масалан, Мирний яқинида океан музини кўпдан-кўп майда парчаларга бўлиб юборади. Шундан кейингина шамол ва денгиз оқимлари соҳил ёнидаги муз пўстинни «тортқилаб кетади». Аксинча, Новолазаревская станцияси районида муз далалари катта-катта кўп қиррали палахсаларга бўлинади ва улар мустақил ҳолда суза бошлайди. Шамол ва сув оқими илаштирган сузувчи музликлар океан бетида ғоятда афсонавор гуллар ҳосил қилади. Антарктиданинг шарқий соҳили бўйлаб ўзига хос муз уюрмалари тез-тез учраб турадики, юқоридан қараганда кучли тайфунларнинг булут тизмаларини эслатади. Бундай музлар «Космос-184» об-ҳаво йўлдошининг фотосуратлари бўйича биринчи марта 1967 йилнинг ноябрида топилган эди. Шу кўклам (1969 йил ноябрининг ўрталарида) «Метеор-2» йўлдошининг телевизион камералари океаннинг яна ўша районларида шундай муз уюрмалари борлигини қайд этди.

Йилдан-йилга такрорланувчи бундай ҳодисалар кўкламда Антарктиданинг табиий шароитлари маълум даражада ўзгармаслигидан далолат беради. Антарктида сирларини очувчилар берган бу маълумотлар денгизчилар ва балиқчиларга, қутбчилар ва кит овчиларига жуда қўл келади.

А. В. Леонтьева ва Т. И. Преображенская ўз ишида фойдаланган метод диққатга сазовордир. Бу метод бир жиҳатдан қўл ҳунарини эслатади. СССР гидрометеорология марказининг ходимлари йўлдошлар воситасида олинган суратнинг ҳар биридан сирли олтинчи қитъа денгизи ёки «қуруқлиги»нинг булут қопламаган кўринувчи қисминигина олишди. Йўлдош керакли район устидан навбатдаги ўтишида булутлар силжиб, қитъа ва денгизнинг бошқа участкаларини космосдан кўриш мумкин бўлади. Неча ўнлаб муфассал фотомонтажлар шу тахлитда тузилиб Антарктида қуёш нурларида яққол кўринди. 600 километрли масофадан қитъага бу тахлитда «назар ташлаш» янгича бўлишидан ташқари, у ғоят зарур иш ҳам эди. Тадқиқотчилар «Космос-144», «Космос-184», «Космос-226», «Метеор-1» ва «Метеор-2» олган фотосуратлар бўйича бир неча йиллар мобайнида тўпланган маълумотлар Антарктиданинг кўпгина муҳим хусусиятларини муфассаллаштиришга имкон беради. Масалан, соҳилнинг расмини, обсерваториялар яқинидаги муз вазиятини кўришимиз ва билишимиз мумкин бўлади. Бу маълумотлар турли прогнозлар тузишга ва олтинчи қитъа тадқиқотчиларининг оғир илмий вахтасини енгиллаштиришга имкон беради.

Д. ДМИТРИЕВ.
(ТАСС мухбири).

Москва

МЕҲНАТ ТАРБИЯСИ

Владимир Ильич ёшларни ўқитиш ва тарбиялаш ишига ниҳоятда жиддий муносабатда бўлишни таъкидлаган эди. Биз, — деган эди доҳий, — янги замон қуришни, коммунизм қуришни бошладик, ёшлар эса бу ишни давом эттириб, ғалабасигача олиб борадилар, деб ишонч билдирган эди.

Шонли Коммунистик партия Ленин васиятларига изчил амал қилиб, ёш авлодни ҳар томонлама тарбиялаш ишига алоҳида эътибор бериб келаётир.

Ленин башорати, партия ва ҳукуматимиз ғамхўрлиги туфайли мамлакатимизда таълим-тарбиянинг барча форма ва соҳалари тараққий этмоқда. Ўзбекистонда 101 мактаб-интернатда 40 минг бола, 49 болалар уйида 5520 ўқувчи, мактаблар қошидаги 990 интернатда 34 минг ўғил-қиз фан асосларини ўрганмоқдалар.

Маълумки, халқ хўжалиги ва маданиятимизнинг равнақ топиши учун олий малакали кадрлар тайёрлаш катта аҳамиятга эга. Ишлаб чиқаришнинг барча соҳалари бўйича юқори малакага эга бўлган мутахассисларни тайёрлаш олий ўқув юртлари зиммасидаги энг масъулиятли вазифалардан биридир. В. И. Ленин ёшлардан, ишчи ва деҳқон ўғил-қизларидан келажакнинг ажойиб ҳамда моҳир кишилари етишиб чиқади, деб катта умид боғлаган эди.

Бизнинг мамлакатимизда олий таълимни ривожлантириш, ёшларни марксча-ленинча назария билан қуроллантириш, уларни порлоқ келажак—коммунизм бунёдкорлари қилиб тарбиялаш учун барча имкониятлар яратиб берилган. Биргина Совет Ўзбекистони олий ўқув юртларининг ўзида 250 мингга яқин студент ўқимоқда. Университет ва институтларни битириб чиқаётганларнинг сони эса йилдан-йилга ортиб бораётир. Агар 1940 йилда 3300 йигит ва қиз олий мактабни тамомлаган бўлса, 1969 йили уларнинг сони 19 мингдан ортиб кетди.

Ҳаётни билмай туриб, меҳнатда тобланмай туриб, илғор коммунист бўлиш мумкин эмас, албатта. Моддий бойлик ишлаб чиқаришда актив иштирок этиш — ҳаёт қадрини билишга олиб келади, ҳар бир кишини порлоқ келажак учун жўшқин курашчи қилиб тарбиялайди. Ёшларда сабот, матонат, ишчанлик, меҳнатсеварлик каби фазилатлар ижодий меҳнат жараёнида камол топади. Шунинг учун ҳам йигит-қизларни меҳнатсеварлик руҳида тарбиялаш катта аҳамиятга эгадир. Бу ҳақда В. И. Ленин: «Коммунистик ёшлар союзи ҳаммани ёш чоғидан бошлаб онгли ва интизомли меҳнат билан тарбиялаши керак» деб айтган эди.

Ҳозирги пайтда юксак ғоялар, соф қалб эгалари бўлган миллионлаб оташин ёшларнинг меҳнат зафарлари — ленинча тарбиянинг, коммунизм ишига садоқатнинг ёрқин намунасидир.

В. И. Ленин, коммунистик жамият қурилиши соҳасидаги вазифаларнинг бажарилишида ёшларнинг онгли иштироки, садоқатини таъминлаш умумтарбия ишимизнинг муҳим омилидир, деб кўрсатган эди. Ҳозир ёшларимиз ўзларининг Владимир Ильичга бўлган садоқатларини меҳнатда, ўқиш ва ўрганишда яхши ва аъло натижаларни қўлга киритиш билан намойиш этмоқдалар, партия ва халқ ишончини шараф билан оқламоқдалар. Ёшларимизнинг маънавий қиёфаси ҳам ўзгариб бораётир.

Маҳаллий партия ташкилотларининг бу борада олий ўқув юртларига кўрсатаётган амалий ёрдами катта бўлмоқда. Жумладан, Тошкент область партия комитети пойтахт олий ўқув юртларида ўзига хос социологик тадқиқот ўтказди. Студентлар савол-жавоб анкеталаридаги «Сиз бахтни қандай тушунасиз?» деган саволга: «Совет жамиятида яшашнинг ўзи катта бахтдир», ёки «Одамлар учун яшаш ва уларнинг истиқболи учун кураш — мен бахтни шундай тушунаман», «Ленин иши учун кураш — бахтимнинг буюк мазмуни» ва бошқа дил сўзлари — студент-ёшларимиз қиёфасининг ёрқин ифодасидир. «Сизнинг севикли қаҳрамонингиз ким? (тарихий шахс, замондош, бадиий образ)» деган саволга олинган жавоблардан ҳам кўриниб турибдики, студентларимизнинг севикли қаҳрамонлари, асосан, инсон бахт-саодати ва порлоқ келажак учун курашган ҳамда курашаётган меҳнатсевар совет кишиларидир.

Шубҳасиз, ёшларимизни ҳар томонлама етук қилиб тарбиялаш барча жамоатчиликнинг вазифасидир. Лекин бу масъулиятли ишни муваффақиятли амалга ошириш кўп жиҳатдан олий ўқув юртлари ўқитувчи-профессорларига боғлиқ. Бунинг учун Карл Маркс айтганидек, тарбиячининг ўзи тарбияланган бўлиши керак. Ўқитувчиларнинг ўзлари юқори савияли, марксча-ленинча назарияни пухта эгаллаган, ғоявий жиҳатдан мустаҳкам, ҳар бир соҳада ўрнак кўрсата оладиган илғор кишилар бўлишлари зарур.

Ҳозирги студент-ёшлар составн бундан бир неча йиллар аввалгига қараганда тубдан ўзгариб кетган. Чунки мамлакатимизда мактаб-маориф, ўқитиш ва тарбиялаш ишлари йилдан-йилга юксалиб бораётир. Натижада ўрта мактабни тамомлаб чиқаётган йигит-қизларнинг билими, фикрлаш қобилияти катта ёшдаги кишилар билим савияси билан баробарлашиб бораётир. Демак, бундай қобилиятли ёшларни тарбиялаш, уларга таълим-тарбия бериш олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчилари зиммасига янада катта вазифаларни юклайди. Энг муҳими, дарс бериш сифатининг ғоявий ва назарий жиҳатдан юқори даражада бўлишини ва машғулотларнинг сермазмун ўтказилишини таъминлашдан иборат. Бунинг учун ўқитувчининг ўзи етарли билимга, ўз фани бўйича ҳар қандай масалани тезда ҳал қилаолиш қобилиятига эга бўлиши керак. Ишонч билан айтишимиз мумкинки, олий ўқув юртларида ишлаётган профессор-ўқитувчиларимизнинг аксарият кўпчилиги мана шундай хусусиятларга эгадирлар. Лекин шундай ўқитувчилар ҳам учраб турадики, улар студентлар таълим-тарбиясига масъулиятсизлик билан қарайдилар, ҳар бир машғулотга пухта ва мукаммал тайёргарлик кўрмайдилар. Аудиторияга лекция ўқиш учун кириб, машғулот тамом бўлгунга қадар конспектдан бошларини кўтармайдилар.

Маълумки, олий ўқув юртларида бўлажак ёш мутахассисларни тайёрлаш уч группага ажратилган кафедра ўқитувчилари зиммасига юклатилган. Биринчи группадаги ижтимоий кафедралар муаллимлари студент-ёшларни марксча-ленинча назария билан қуроллантириш, уларни коммунистик руҳда тарбиялаш ва келажакда коммунизм қуриш ишини жону дилидан севадиган, садоқатли ёшларни тарбиялашдек муҳим вазифаларни амалга оширишлари керак. Лекин бу вазифа фақат ижтимоий кафедралар зиммасигагина юкланиши мутлақо нотўғри бўлур эди. Бизнингча, студентларга ихтисос таълими берувчи кафедраларнинг ҳам таълим-тарбиядаги ролини ошириш лозим. Демак, ихтисос берувчи кафедраларда ишловчи муаллимларнинг фаолияти ижтимоий кафедралар муаллимларининг ролидан кам бўлмаслиги керак. Бу ишда муаллимларнинг шахсий намунаси катта тарбиявий аҳамиятга эгадир.

Учинчи группага умумий таълим кафедралари киради. Гуманитар фанлар бўйича олий ўқув юртларининг она тили, рус тили, чет тиллар, жисмоний тарбия, математика ва бошқа кафедралари муаллимлари эса студент-ёшларни маданиятли, интизомли, меҳнатсевар қилиб тарбиялайдилар. Ўйлаймизки, студентлар тарбиясининг шу йўсинда қўйилиши, шубҳасиз, ўзининг ижобий натижасини беради.

Ҳозир барча тараққийпарвар кишиларнинг фикри-зикри доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олишга қаратилган. Шу жумладан, республикамиз олий ўқув юртларида ҳам бу қутлуғ санани муборакбод этишга қизғин тайёргарлик кўрилаётир. Тошкент халқ хўжалиги институти коллективи ҳам доҳий юбилейини муносиб кутиб олиш учун астойдил ҳаракат қилаётир.

М. ҚОРИЕВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор.

Қ. ОТАМИРЗАЕВ,
тарих фанлари кандидати, доцент.

ЖУРНАЛЛАРНИНГ ЯНГИ СОНЛАРИДА

«ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИ»

Журналнинг навбатдаги сони «Антикоммунизмнинг реакцион моҳиятини фош этиш — идеология ишимизнинг энг муҳим вазифаси» деган сарлавҳали бош мақола билан очилади.

Журналнинг «Ленин лекторийси» бўлимида тарих фанлари доктори А. Водолазскийнинг «В. И. Ленинниг янги типдаги пролетар партияси тўғрисидаги таълимоти», иқтисод фанлари кандидатлари С. Хейфец, К. Юсуповларнинг «Ленин социалистик миллатлар яқинлашувининг иқтисодий асослари тўғрисида», иқтисод фанлари кандидати П. Калякиннинг «Ленин техника тараққиёти тўғрисида», юридик фанлари кандидати Э. Ҳакимовнинг «Ленин социалистик мулкни мустаҳкамлаш тўғрисида», тарих фанлари кандидатлари А. Акбаров, Р. Сафаровларнинг «Ленин темаси матбуот саҳифаларида» сарлавҳали мақолалари ёритилган.

Партия ўқуви системасининг пропагандистлари ва тингловчиларига ёрдам циклида философия фанлари кандидати С. Турсунмуҳамедовнинг «Шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги муҳим тафовутларни бартараф этиш — коммунистик қурилиш қонунияти» сарлавҳали мақоласи ҳамда КПСС Марказий Комитетининг «Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига» Тезисларини ўрганишга доир материаллар берилган.

Булардан ташқари журналнинг «Фашистлар Германияси устидан ғалабанинг 25 йиллигига», экономика, ишлаб чиқариш, меҳнат бўлимларида ҳам кўпгина қизиқарли материаллар босилган.

ҚАЛБ АМРИ

ОЧЕРК

Собиржон қолоқ звенога ишга ўтган куннинг эртасига бошқарувчи Сайдимурод Ҳайитқўзиев билан дала айланишга жўнади. Эрталаб шивалаб ўтган ёмғирдан кейин очилиб кетган ҳаво кишининг руҳига аллақандай енгиллик берар эди. Собиржон ерга энгашиб, қалин кафтида бир сиқим тупроқни эзғилаб кўрди. Ер қорамтир. Офтобрў майдонлар анчагина. Нега энди шундай жойда ҳосилдорлик паст? У бошчилик қилган звено қишнинг каттиқ, баҳорнинг серёғин келганига қарамай ўтган йили пландаги 28,5 ўрнига 35,6 центнердан хирмон кўтардику. Бу звено 19 центнерда тўхтаб, планни ҳам бажаролмай қолди. Айб одамлардами? Йўғ-э, наҳотки улар бошқалар сингари мўл ҳосил ва кўп даромад олишни хоҳлашмаса?! Айб техникадами? Шундай дейилса, дирекция ҳамма звеноларни техника билан етарли таъминлаган. Балки, кадр етишмас?

Янги звено бошлиғи чигит ташланадиган ерларни ана шундай мулоҳазалар билан айлана бошлади. У пайкал ўртасидан кесиб ўтадиган ўқариқ ёнида тўхтади. Йўл қўйилган камчиликлардан бирининг учи топилди...

Қизиқ, нега ўқариқ бир неча йилдан бери янгиланмабди? Трактор шу ергача келиб, нарига ўтолмайди-ку! Тор анҳорда яйраб қулоч отолмаган сузувчидек ноқулай аҳволга тушиб қолади-ку. Тағин, ернинг пўстумбага чиқиб кетганини айтмайсизми?! Собиржонлар бундай қилишмайди. Ариқларни ҳар йили ерга қўшиб ҳайдаб, қайтадан олишади. Шундай қилинганда ариқларнинг четларидаги бегона ўтлар, айниқса, ажриқнинг илдизи қурийди. Ариқдаги йиғилиб қолган тупроққа аралашиб, унинг таркибини янгилайди ва унумдорлигини оширади. Турган-битгани фойда шу нарсани нега бу ерда ҳеч ким ўйлаб кўрмабди? Кўплар ғўзамизга ҳашарот тушди, деб нолишади. Ариқ бўйидаги қолиб кетадиган ўтлар ана шу ҳашаротнинг жони-танику. Демак, эски ариқларнинг ҳаммасини бузиб, янгилаш керак.

— Буни қаранг, — деди Собиржон Сайдимурод акани ўз ёнига чақириб. — Манави кесакни кўраяпсизми, қуёшга қараган томони шўрлаб турибди. Ернинг шўрини тоза ювишмабди-да?!

Бошқарувчи Собиржоннинг фикрига қўшилди. Бу нуқсоннинг ҳам олди олинмаса бўлмайди.

Собиржон яна ерга чўнқайди. Кесакни қўли билан эзғилаб кўрди. Димоғига тупроқ ҳиди урилди. Буни деҳқон яхши билади. Сарин ел Собиржоннинг тим қора сочларини ўйнаб, шўхлик қилиб ўтди. «Баҳор бошланди» дегандек эшитилди унинг қулоғига. Йигитнинг қалин лабларига, думалоқ ва буғдойранг чеҳрасига табассум қўнди.

Яна унинг кўнглини турли мулоҳазалар қамраб олди. Ўтган йили тупроқнинг намига ишониб, ғўзани кеч суғоришган. Бу пахтазорда қолган ғўзапоялардан ҳам маълум. Улар дуркун эмас, нимжон, мужмағил.

Тупроқ устидаги ортиқча нам ёмғир ёға берса палажланиб қолади. Ерга ҳам сингмайди, осмонга ҳам буғланиб чиқиб кетмайди. Шунинг учун Собиржонлар унинг устидан оқар сув ҳайдашади. Шу сув палаж намликни ювиб кетади. Ҳар йили ҳам улар ғўзани биринчи суғоришда икки картага оби-ҳаёт тараб бўлишгач, бошқа карталардаги ғўзани суғориш бошланади. Лекин икки кун олдин ҳаракат қилган улоқни олиб кетади.

Собиржон қараса, қолоқ звено ерларида яна бир ишкал ўзини кўрсатиб турибди. Кўкрагини қуёшга тоблаган майдонларнинг ёнбошларида қиш, баҳор сувлари тўпланиб, ерни ўта заx босган, намга тўйиниб қолган. «Ревматизм» бўлиб ётган ана шундай ерлар ҳам анчагина экан. Зовур қазиб, ўша чуқурликларнинг ортиқча намини тортиб олиш зарур. Собиржон шундай қарорга келди. Бунинг учун уч метр чуқурликда саккиз юз метрча узунликда «ревматизм»нинг шифобахш ҳандакларини кавлаш лозим. Дирекция техника берса бас.

— Албатта, техника берамиз, — деди Сайдимурод ака.

— Таажжуб, ерга эътибор беришмабди-я!

Икки пахтакор бир нафас сукутга чўмди. Улар бош ювган қизлардек очилган, қизарган уфқларга мафтун нигоҳ ташлашарди. Шу уфқлар этагига туташган ер эса уйқусидан уйғонган, инсон меҳнатига, меҳрига талпингандек кўпчиб, бўрсиллаб турибди. Шундай ерда кўзлаган хосилни олиб бўлмасмикан? Нега биров уни хазинага айлантиради-ю, бошқа биров шу хазинага калит тополмайди?

«Ёш бўлса ҳам, кўпни билади. Ҳа, бола, сенинг бошинг яхши ишлайди» дея ўзига-ўзи хаёлан сўзлаб борар экан. Сайдимурод ака Собиржоннинг кенг кифтига қўл ташлади.

— Энди ўзинг бу ёғини эплайсан, ука. Битта бўлса ҳам қолоқ звено шаънимизга доғ.

— Гап фақат бунда эмас, — деди Собиржон, — мана шунча ерларни айландик. Қанча-қанча фикрлар бошимда чарх урди. Ишни эплаш одамларга ҳам, техникага ҳам, тажриба ва билимга ҳам боғлиқ. Бир неча йилдан бери совхозда ишлаяпман. Тажриба бору, аммо билим етишмаяпти менда. Бу далаларда қайси бир фан йўқ дейсиз. Химия ҳам, бошқаси ҳам бор. Давр меҳнатни шунчаки эмас, илмий асосда ташкил қилишни тақозо этяпти. Мен-чи? Менга ўхшаган бир неча кишилар-чи? Ҳали илмимиз кам. Тўғри, техникадан фойдаланишни биламиз. Лекин, уни икки сменада ишлатиш учун ҳали кўп жойларда кадр етишмайди. Бир ўзинг кечгача ишлагандан кейин толиқиб қолар экансан. Баъзан шундай бўлади. Айниқса, ёзги саратонда шундай бўлади. Бир куни кечга томон жуда толиқдим. Ишни ташлаб кетсам, эртага суғориладиган картанинг культивацияси чала қолади. Уни кейинги куни тушгача тамомлаб, сувчиларга эгат очиб беришим керак. Натижада, ғўзани суғориш икки кунга кечикади. Чанқаб турган экинни алдаб кўринг-чи аччиғланиб ё шона ташлайди ё гулини тўкади. Баъзилар эса тракторни далада қолдириб, культивацияни чала ташлаб кетаверишади. Ана шундай пайтда шогирд керакда!

Сайдимурод ака унинг сўзларини тасдиқлаб, қўшимча қилди:

— Техникадан фойдаланишда камчиликларимиз кўп, ука. Баъзилар тракторини ўн беш йил авайлаб ишлатса, баъзилар яп-янги машинани икки йилда ишдан чиқариб, қараб тураверишади. Қани, энди ҳар биримиз давлат машинасига ўз шахсий машинамиздек меҳрибон бўлсак.

Собиржон қолоқ звенода техникадан фойдаланишдаги камчиликларни ҳам аниқлади. Звенога ёшларни кўпроқ тортиш, уларни қишлоқ техника касбларига ўргатиш керак, деган хулосага келди.

Чигит ерга ташланадиган кунлар яқин. Тупроқни текислаш, бороналаш, чизеллаш, компостга тўйдириш... Эҳ-ҳе, ҳали озмунча иш борми? Звено бу йил 90×20 усулини синаб кўради. Бу усулда ғўзани чуқур культивация қилиш, бегона ўтларни тезроқ йўқотиш имконияти яратилади. Экин орасидан шамол ва ҳаво яхши юради. Ғўзалар суғорилганда, экиннинг эҳтиёжидан ортган сув тупроқ остига тез сингиб кетади.

Собиржон Абдукаримов уйига оқшомда қайтди.

— Ҳа, ерларни кўриб келдингизми? — унга пешвоз чиқди умрдоши Сайёра.

— Кўриб келдим.

— Ўзингиз кўрган, билган ерлар эди, тағин нимасини кўрдингиз?

— Э, Сайёра, кўрган эканман-у, билмаган эканман. Мана, энди уни билиш учун ҳар куни ўрганишим керак. Чунки 35 центнердан пахта топширамиз, деб ваъда берганман.

— Вой, ўлмасам, жуда катта кетибсиз-ку!

— Нима қилай, ўрганган кўнгил. У ўртанса қўярмиди? 35 дан кам бўлса, уят эмасми? Эсингдами, Борайим Равшанов ўтган звено ҳам қолоқ эди. 34 центнердан хирмон кўтаришди-ку!

— Боборайим сизнинг шогирдингиз-да!

— Ҳа, менинг шогирдим. Бу ерда ҳам шогирдлар етиштирамиз. Биринчи шогирдим сен бўласан, Сайёра!

Собиржон яхши кайфият билан пиш-пиш ухлаб ётган қизи Зулхуморнинг тепасига борди. Уни оталик меҳри билан ўпди-да, бу ҳам менинг шогирдим бўлади, деди.

М. ҚЎШОҚОВ,

Тошкент область, Оққўрғон районидаги Султон Сегизбоев номли совхоз.

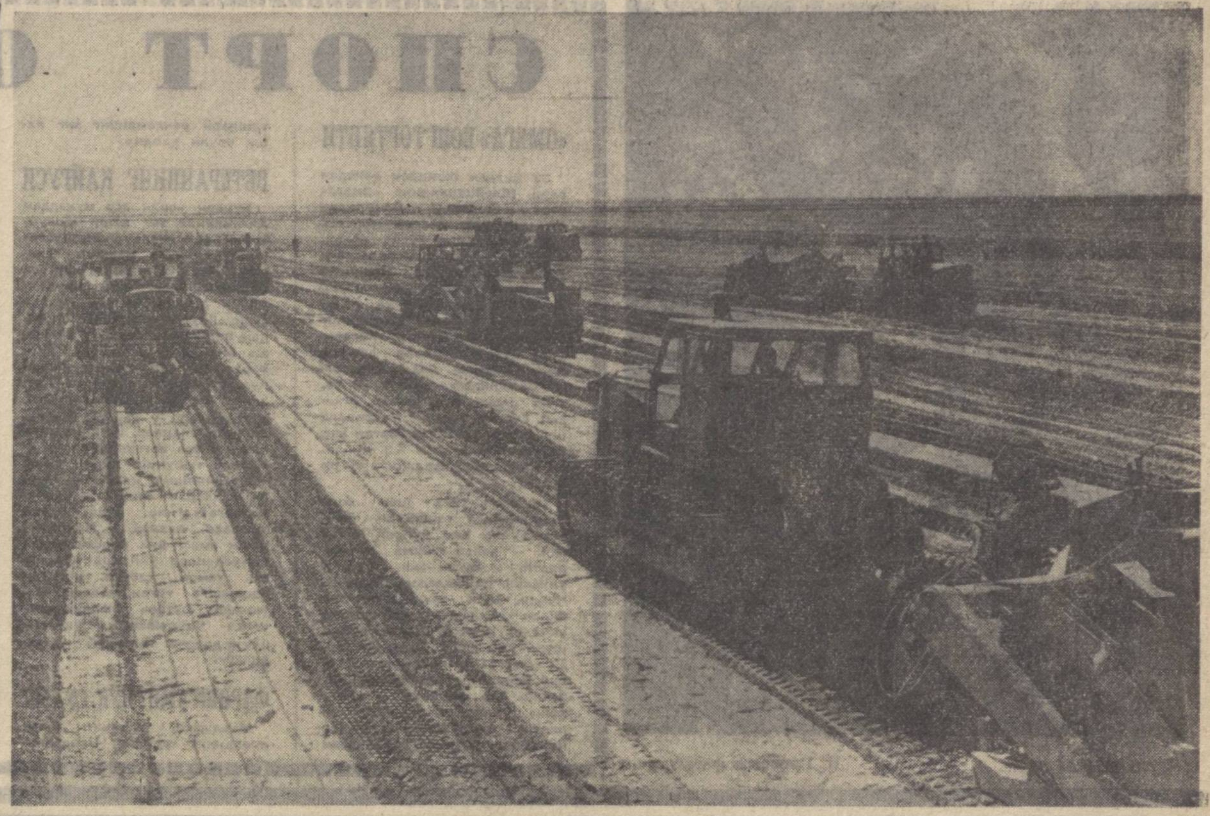

СИРДАРЁ ОБЛАСТИ. «Голодностепстрой» бошқармаси қурувчилари пахтакор хўжаликларга 7 минг гектардан зиёд чўлни ўзлаштириб, фойдаланишга топширдилар. Чўлқуварлар юбилей йилида яна 15 минг гектар қўриқ ер ўзлаштириш ва уни пахтакор хўжаликларга топшириш истаги билан шижоаткорона меҳнат қилмоқдалар. Суратда: бўлажак 22-совхоз далаларини экин экишга ҳозирлаш пайти.

А. Горокрик фотоси, (ЎзТАГ).

УЮШҚОҚЛИК БИЛАН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVII Пленуми қарорларини изчиллик билан амалга оширишга ҳаракат қилаётган Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг меҳнаткашлари кўкламги экиш кампаниясини уюшқоқлик билан ўтказмоқдалар.

Колхознинг 22 бригадаси азаматлари айниқса самарали меҳнат қилмоқдалар. Улар мўлжалдаги 140 гектар ерга беда экиб, планни бажардилар. Бу ишларнинг ўз вақтида амалга оширилишида колхозчилардан Вакил Музаффаров ҳамда Умар Зикиров ўртоқларнинг ҳиссаси катта бўлди.

Неъмат Жумабоев бошлиқ 8-бригада аъзолари ҳам эртаги экин экишни уюшқоқлик билан олиб бормоқдалар. Улар беш гектар ерга пиёз, 2 гектар ерга карам, 4 гектар ерга картошка, 2 гектарга бодринг ва 11 гектар ерга помидор экиб бўлишди.

Колхоз бўйича 30 гектар ерга эртаги карам, 30 гектар ерга пиёз, 20 гектарга картошка, 10 гектар ерга редиска экилиб бу соҳадаги план ортиғи билан адо этилди.

А. ФОЗИЛОВ.
Ф. ИСАЕВ.

ВРАЧ МАСЛАҲАТИ

СОЧНИНГ ТЎКИЛИШИ

ёки ёғли ва ўта қуруқлигига сабаб нима? Унинг қандай касалликлари бор?

Терининг турли замбуруғ ва пасодли касалликлар (чипқон) билан зарарланиши натижасида сочнинг айрим қисмлари тўкилиб кетади. Бу кўпроқ болаларда учрайди.

Бундан ташқари, бошнинг бирор жойи қаттиқ шикастланса, қон айланиши бузилади. Бу ҳодиса ҳам сочнинг тўкилишига сабаб бўлиши мумкин. Бошқа турли юқумли касалликлар, яъни ич терлама, қизилча, заҳм, гриппдан сўнг ҳам соч тўкилиш ҳоллари учрайди.

Яна бош териси ёки сочнинг ўзига хос айрим касалликлари борки, улар ҳам сочнинг тўкилишига олиб келади. Айниқса, себорея ва сочнинг тангасимон бўлиб тўкилиши каби касалликлар хавфлидир. Сочни мойлаб турувчи ёғ безлари иш фаолиятининг бузилиши натижасида себорея касаллиги келиб чиқади. Себорея ёғли, қуруқ ёки аралаш бўлиб, структурали давом этади. Касаллик асосан, безлари кўпроқ жойлашган бошнинг сочли қисмида, юзда, даҳанда, кўкракда ва курак оралиқларида учрайди. Қуруқ себорея билан касалланган бош териси ва соч қуруқ, ранги ўзгарган бўлади. Айниқса, соч таралганда енгилгина юлиниб чиқади. Баъзи кишилар сочларига турли суюқликлар суртадилар ва тез-тез ювиб турадилар. Ишқорли ва суюқ совунлар билан ювилган бош терисида баъзан яллиғланиш пайдо бўлиши мумкин. Ёғли себореяда эса кишининг сочи ялтираб, худди ёғ суртиб қўйгандек кўринади. Бош терисида ёғли, сарғиш тангачалар ҳосил бўлади. Натижада соч аввал кам-кам, кейинчалик бутунлай тўкилиб кетади.

Одатда сочнинг тўкилиши кўпчилик кишиларда пешананинг икки чеккасидан бошланади, кейин бошнинг орқа томонига ҳам ўтади. Нормал соч тўкилиб, ўрнида майда, туксимон соч қолади. Себорея касаллигидан тўкилиб кетган сочни қайта тиклаш мумкин эмас. Лекин бундай кишилар сочларини сақлаб қолишлари учун ўз вақтида мутахассис врачларга мурожаат қилишлари керак.

Сочни себореядан даволашда, айниқса, турли витаминларни кўпроқ истеъмол қилиб туриш ҳамда темир, маргумуш, олтингугуртлардан фойдаланиш тавсия этилади. Ёғли себореяда дориларнинг спиртдаги эритмаси берилади. Бу эса ёғни тугатиб, сочни мустаҳкамлайди. Бундан ташқари, бошнинг сочли қисмини врач маслаҳатига кўра электр билан даволаб, уқалаб туриш керак. Қуруқ себореяни умумий даволашдан ташқари, олтингугурт ва бошқа дориларни малҳам ҳолида берилади. Чунки улар бош терисини ва сочни мустаҳкамлайди.

Соч тўкила бошлагач, баъзи хотин-қизларимиз турли бўёқлар ишлатишади ва сочларини жингалак қилишади. Бу жуда зарарлидир. Яхшиси, соч қуруқ бўлса, уни икки-уч ҳафтада бир марта «Спермацетовое», «Лаволиновое» ва «Болалар» совунлари ёки «Волна» совун порошоги билан ювиб турган маъқул. Сочи ёғли кишилар эса бошни ҳафтада бир марта «Банное», «Туалетное», «Дигтярное» совунлари билан ювишлари керак.

Энг муҳими, себорея билан касалланган сочнинг бутунлай тўкилиб кетишига йўл қўймаслик зарур. Бунинг учун дерматолог ёки косметологларга, албатта, мурожаат қилиш лозим.

У. МИРАҲМЕДОВ,
медицина фанлари доктори.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

МУБОРАКДА ИШ ТЕЗЛАШДИ

Газетанинг шу йил 17 февраль сонида босилган «Иттифоқда ягона» сарлавҳали мақолада Қарши чўлидаги Муборак посёлкаси ёнида газ-олтингугурт заводи қурилишидаги камчиликлар кўрсатиб берилган эди. Чунончи, Шаҳрисабз — Қарши — Муборак сув қувури ётқизиш ишлари тўхтаб қолган. Газ-олтингугурт заводи қурилишига белгиланган миқдордаги қурилиш материаллари етказиб берилмаган. Бундан ташқари уй-жой бинолари қурилиши ҳам жуда сусткашлик билан бормоқда.

Шу танқидий мақола юзасидан редакция Ўзбекистон Компартияси Қашқадарё область комитетидан жавоб олди. Область партия комитетининг секретари Г. Светленконинг ёзишича, газета танқиди тўғри деб топилган. Область партия комитетининг бюросида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Минерал ўғитлар саноатини ривожлантириш чоралари тўғрисида»ги қарори ва Муборак газ-олтингугурт заводи қурилишини тезлатиш» масаласи муҳокама қилинди. Объектда моддий-техника таъминотини яхшилаш, қурилиш ташкилотларини ишчи кучлари билан таъминлаш юзасидан конкрет тадбирлар белгиланди.

Бу кўрилган чоралар туфайли газ-олтингугурт заводи қурилиши тезлашди. Масалан, 1970 йил январь, февраль ойлари қурилиш плани 127 процент бажарилди.

АХБОРОТ

ЎЗБЕКИСТОН БЎЙЛАБ ТОШКЕНТ

ОТАНИНГ БАХТИ

Юсуф отанинг узоғи яқин, оғири енгил бўладиган бўлди. Унга бахт кулиб боқиб, омади келиб қолди. Магазиндан қайтимига олган бир дона билетини Ўзбекистон ССР пул-буюм лотереяси иккинчи чиқарилиш тиражига солиштириб кўрса 213/25227 номер қаршисида «Москвич» енгил машинаси» деб ёзилган экан. Энди, Октябрь район «Янги Тошкент» маҳалласида истиқомат қилувчи Юсуф отанинг қариганда ўз машинаси бўлади.

С. Илёсов.

МЕДАЛЛАР ТОПШИРИЛДИ

«Гулистон» ресторанида «Кимнинг таоми мазали» шиори остида ўтказилган ёш пазандалар конкурси якунланди. Қизиқарли мусобақага бағишланган кечада республиканинг энг яхши ёш пазандаси деб «Дўстлик» кафесининг ошпази, тошкентлик Козим Тўланбоев номи эълон қилинди. Козим тайёрлаган «Қиймали балиқ дўлмаси» конкурс жюриси аъзолари томонидан юқори баҳо олди. Шундан кейин ўтган йил Москвадаги «Олтин бошоқ» ресторанида ўтказилган Бутуниттифоқ конкурси ғолибларига мукофотларни топшириш маросими бўлди. Бунда «Россия» ресторани ошпазлари А. Усмонов ва Джон Николайларга олтин, кумуш, Қудрат Эргашевга бронза медаллари берилди.

ШЎР СУВ ЧУЧУКЛАШАДИ

Кўл, денгизлар ва ерости сизот сувларидан фойдаланиб бўлмасмикан. Туз ҳамда турли минералларга бой сувни қандай қилса чучуклашади. Республика олимлари бу борада яхши натижага эришиш олдида туришибди. Шўрни чучуклаштириш ҳақидаги таклифлар ичида Ўрта Осиё ирригация илмий-текшириш институтининг лаборатория бошлиғи, техника фанлари кандидати Б. Минкевичнинг ихтироси фойдали экани аниқланди. Бу ихтирони мамлакатимиздагина эмас, Ҳиндистон, Эрон, Покистон ҳатто Америка олимлари ҳам маъқуллаяптилар. Бу таклиф бўйича шўр сув таркибидаги моддалар химиявий қўшимчалар ёрдамида чўктирилади. Қизиғи шундаки, чўкиндилар яна қайта ишлангач, чучуклаштиришда ишлатиш мумкин бўлади.

Ш. Маҳмудов,
инженер.

ЯНГИ МАРКАЛАР

Иттифоқ алоқа министрлиги юз йиллик буюк санага бағишланган янги маркаларни кўплаб чиқармоқда. Маркалардан бирида «Большевизм, сиёсий фикр оқими ва сиёсий партия сифатида 1903 йилдан бери яшамоқда» дейилса, бошқасида «Октябрь революцияси бутун дунё тарихида янги давр очди» каби сўзлари ёзилган. Яқинда Тошкент бош почтамти «Лениннома» туркумидаги ана шундай ранг-баранг маркаларнинг дастлабки партиясини қабул қилди.

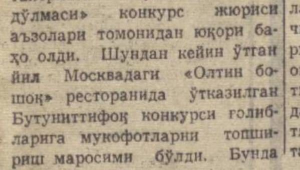

Н. Усмонов.

Суратда: Янги маркалардан бири.

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг студент-ёшлари билимларни чуқур эгаллаш билан бирга ленинча синов кунига ҳам пухта тайёргарлик кўришяпти. Суратда: бўлажак журналистлар Иброҳим Аҳадов билан Насиба Қурбоновалар доҳий асарларини танлашда кутубхона ходими Галина Юнусова (ўртада)дан ёрдам олишмоқда.

Ф. Лутфуллаев фотоси.

«ОЛТИН МАЪБУДА» ТАҚДИРИ НИМА БЎЛАДИ?

УМИД КАТТА

Футбол — тасодифларга бой ўйин, кўп нарса жангда—майдонда ҳал бўлади. Олдиндан айтилган тахминлар эса баъзан пучга чиқиб қолиши ҳеч гап эмас. Ҳозир кўпгина шарҳловчилар учинчи группада Англия ё Бразилия ғолиб чиқади деган фикрни айтмоқдалар. Демак, Чехословакия собиқ чемпионларнинг эришаётган ғалабаларига «кўмак» бериб турадиган ёрдамчи ролини бажарар экан-да!

Очиғини айтганда, учинчи группадаги ўйинлар ҳақиқий футбол жангоҳига айланиши аниқ. Бироқ, бунда Европа командалари ўртасида энг кучлилардан ҳисобланувчи чехословак футболчиларини бўш келади деб бўлмайди. Тўғри, бу команда «омад»данми, ҳар қалай, иккинчи марта шундай қийин группага тушиб қолди. Мухлислар команданинг саралаш ўйинлари вақтида Венгриядек ман-ман деган рақибларни енгиб, мардонаворлик билан финалга чиқиб олишганини яхши билишади.

Чехословакия терма командаси тренери И. Маркони жуда камтар киши деб бежиз айтишмайди. Бўлмаса, ана шу сўнгги ўйин олдидан: «Венгер командасидан бир оз ўзимизни сақлаб, эҳтиёт қилишимизга тўғри келади. Чунки улар нисбатан тезкор, айниқса ҳужумкордирлар. Бироқ, биз ҳам бўш келмасликка уринамиз», дермиди.

Чили чемпионатини эслайлик. Ахир Марко командаси [illegible] кучли бразилияликлар билан беллашмаганмиди? Бу учрашув океан орти футболчилари фойдасига (3:1) ҳал бўлиб, уларнинг кетма-кет иккинчи марта чемпион номини олишларига имкон берган. Бироқ, бунда Чили чемпионатининг кумуш совринини қўлга киритган чехословаклар ўзларининг осонгина «чақилмас ёнғоқ» эканликларини намойиш қилган эдилар...

Бу ўринда футбол қироли Пеле ўз фикрини шундай баён қилади: «Ҳамгруппа — рақибларимиз биздан хавфсираяптилар, лекин ўзимизга ҳам жўн бўлмайди. Бу йилги чемпионатда Чехословакияни хавфсиз дейишга ҳеч қандай далил йўқ. Менга қолса, финалда Чехословакия — Бразилия учрашуви тарафдориман».

Чехословакия терма командаси жаҳон футболи тарихида биринчи йирик ғалабага 1934 йили — Италия чемпионатида эришди. Финалда майдон эгаларидан енгилиб (2:1) кумуш совринга эга бўлди. Команданинг навбатдаги биринчиликларда эришган ютуклари айтарли деб бўлмайди. Жумладан, Франция- [illegible] киянинг саралаш ўйинларидан финалга йўлланма олишида бирдан-бир тўсиқ — рақиб Португалия бўлганини мухлислар яхши билишади. Айниқса, бунда португалиялик ўйинчи, Европанинг 1965 йилги энг яхши футболчиси, Эйсебионинг хизмати катта бўлганди.

«Олтин маъбуда» иштиёқида курашиб келаётган Чехословакия ҳали чемпионлар сафидан ўрин ололмаган бўлса-да, изланувчан, курашиб тўймас командалардан. Уларнинг бу йилги шашти ҳам чакки эмас: «Умуман олганда, Англия ва Бразилия командасининг кучлилигини тан олиш лозим. Аммо бу уларнинг курагини ерга тегизиб бўлмайди деган гап эмас, албатта. Фақат рақибларни кўпроқ ўрганиш ва ҳар бир ҳаракатларига огоҳ туриб жавоб бера бориш зарур бўлади». Мамлакат футбол федерациясининг раиси М. Михаликнинг бу фикрини чехословак шарҳловчилари тўлдириб: «Мехико чемпиони учинчи группадан чиқиши эҳтимолдан ҳоли эмас. Биз командамизни Бразилия устидан Братислава (1968 йилда 3:2 ҳисобида) қандай ғалаба қилганимизни [illegible] демоқдалар. Гвадалахарада ҳал қилувчи ўйин қайси командалар ўртасида бўлишини вақт кўрсатади. Бироқ, Марко командасини иккинчи ўринга қўйиб, уларнинг умидворлик кайфиятларини бузишга ҳеч қандай асос йўқ. Бунинг устига тренер: «Бизда команда етарлича бақувват. Кимлар чорак финалга чиқади дейсизми? — Биз ва бразилияликлар!», деб дадил таъкидлашга ботинмоқда.

Марко ўз ўйинчиларини саралаб олганига анча бўлди: Виктор, Пиварник, Хорват, Злоха, Мигас, Гелета, Петраш, Хрдличка, Йокл ва бошқалар. Кучли ҳужумчилар Весели ва Адамец эл оғзига тушганлардан. Қизиқ, Марконинг бу йигитлари Мехикода қайси системада ўйнаб, қанақанги тактик маҳорат кўрсатишаркин?

Бу масала умуман Мексика чемпионатининг ҳал қилиниши лозим бўлган нозик муаммосидир. Аввало, бу тоғлик Мексика шароитида ҳар ким ҳам ўзини тетик ҳис этавермаслиги билан боғланган.

Команда аъзолари ниҳоятда усталик билан бир кишидек [illegible] лик шароитга кўникиб кетган Америка қитъаси командаларига қарши курашда европаликларнинг индивидуалликдан кўра коллектив ҳаракатга кўпроқ куч бераётганликлари ҳам шундан.

Мексикада бир ёқламалик билан камолотга эришган футбол юлдузи эмас, балки ҳар қанақасига кураша оладиган, керагида ўзаро ўрин алмаша оладиган етук универсал ўйинчилар иш берадиган кўринади. Марко ҳам ўз командасида ана шундай услубни қўллаш тарафдори. Команда Швеция чемпионатида бразилияликлар илк бор қўллаган 4+2+4 система бўйича яхши натижаларга эришмоқда. Ўйинчиларнинг майдон бўйлаб бундай жойланиши, тренернинг фикрича, осон ҳужумга ўтишни, ҳимояга нисбатан ҳужумкорликда устун келишини таъминлайди: ҳаракатдаги диспетчер Йоклни ярим ҳимоячилар — Слоха ва Чапкович қўллаб туришлари билан четка ҳужумчиларнинг эркин ҳаракатлари учун имкон яратилади.

Ўз группасида икки собиқ чемпион билан олишишга шайланаётган Чехословакияни бу курашда Англия ёки Бразилия ютуқларида бир воситачи бўлиб қолмайди деб ишонса бўлади. Ҳозирча улар «мард киши майдонда синалади» қабилида [illegible]

Х. НОСИРОВ.

Гуллар шайдоси. Н. Раҳмонов фотоэтюди.

СПОРТ ОЛАМИДА

«ОМЕГА» БОШ ТОРТЯПТИ

30 йилдан ошиқроқ вақтдан бери Швейцариянинг «Омега» соат фирмаси Олимпиада ўйинларининг асосий қатнашчиларидан бири бўлиб келарди. 1932 йил Лос-Анжелесдаги ўйинлардан тортиб Мехикода ўтган сўнгги ўйинга қадар барча олимпиачилар ўз натижаларини ана шу фирманинг хронометр ва электр таблоларига қараб тўғрилар эдилар. Лекин «Омега» Лос-Анжелесдаги Олимпиадага фақат 80 тагина оддий секундомер етказиб берган бўлса, Мексикада шу фирма тайёрлаб берган жиҳозларнинг баҳоси 4.3 миллион Швейцария франкига тўғри келди.

«Бизнинг 1972 йил ёзги Олимпиадада топадиган фойдамиз яна ҳам кўпроқ бўлур эди, — дейди фирма маъмурияти, — лекин биз бундан унчалик манфаатдор эмасмиз. Чунки, ўйин ташкилотчилари билан ҳамкорлик қилишимиз унчалик осон бўлмаяпти», Яна шуни ҳам айтиш керакки, энди «Омега» ўрнини унинг асосий рақиби — Швейцариянинг бошқа бир фирмаси — «Лонжин» эгаллашга ҳаракат қиляпти. Ахир Олимпиадаларда қатнашиш мўмай даромаддан ташқари рекламанинг энг яхши усули ҳамдир.

ВЕТЕРАННИНГ ҚАЙҒУСИ

Бундан чорак аср муқаддам Англиянинг энг яхши ҳужумчиси, «Арсенал» командасининг ўйинчиси машҳур Томми Лаутон бўлганини футбол мухлисларидан ким ҳам билмайди дейсиз. Орадан йиллар ўтди. Лаутон кексайиб, спортдан воз кечди. Ҳозир у 52 ёшда. Бир вақтлар барча ўйинларда уни зўр қувонч билан кузатиб юрган дўстлари Лаутонни унутиб юборишди. Клуб хўжайинлари у ҳақида билишни истамайдилар. Шунинг учун ҳам футбол ветеранининг қайғусини тушуниш қийин эмас. «Футболчининг касби, — дейди у ҳасрат қилиб, — ўйнамаганларгагина яхши бўлиб туюлади. Аслида, у бунчалик яхши эмас. Биз профессионал футболчилар ўйнамай қўйдикми, тамом, ҳаётни янгидан бошлашга тўғри келади. Натижада футбол «юлдузлари» кекса ўқувчиларга, уқувсиз шогирдларга айланиб қоладилар».

ФАРИШТАМИ? ЙЎҚ, СУДЬЯ!

Маълумки, Апенин ярим оролининг футбол майдонларидаги «жанг» жуда қизғин ўтади. Бундай олишувларда судьяларнинг юқори малакасигина эмас, темир асаби ҳам бўлиши керак. Акс ҳолда улар ўйин инжиқликларини кўтаролмайдилар. Буни Цюрих-(Швейцария) да чиқадиган «Шпорт» газетаси ёзган воқеа ҳам кўрсатиб турибди.

Бир куни судья Гореллига навбатдаги футбол ўйинига тиқилинч автобусда боришга тўғри келди. Бундай пайтларда бировнинг оёғини босиб олиш ёки тугмасини узиб юбориш ҳеч гап эмас. Горелли ҳам бировнинг оёғини босиб олди шекилли, ҳалиги киши аввалига «дод-вой»лади, сўнг судьяни «аҳмоқдан олиб тўқмоққа» сола бошлади, қўпол, маданиятсиз деди. Горелли олимпийчасига сукут сақлаб, без бўлиб тураверди. Ниҳоят сўкишлари елга учаётганидан хафа бўлган йўловчи Гореллидан пичинг аралаш сўради:

— Тоқатли жаноб, сиз мабода фаришта эмасмисиз?

— Йўқ, футбол арбитриман, халос! — деди Горелли совуққонлик билан.

«МЕНИ БАНГИ ДЕЙИШЛАРИНИ ИСТАМАЙМАН»

Англиялик чопоғон Жон Дэвис оёғи лат егани учун Мехикодаги Олимпиадада қатнаша олмади. Лекин у Америка спортчиларининг феъл-атворини яхши билиб олди. Чунки уни Сиэттл (АҚШ) университетига ўқишга таклиф қилишганди.

Яқинда Дэвис юртига қайтиб келди. Унинг матбуотда чиққан мақоласида шундай дейилади: «Мен Америка университетида ўқишдан воз кечдим. Чунки у ерда авжга минган тартиблар билан чиқишолмадим. Спортчилар орасидаги нашавандлик айниқса таъбимни хира қилди. Кечқурун ётоқхонага қайтсанг, у ерда ўтириб наша чекаётган университет енгил атлетика командасининг аъзоларига дуч келасан. Автобусга чиқсанг кўкнорихўрлик қилган йигит-қизларни кўрасан. Мен бундай шароитда яшаш ва ўқишни хоҳламайман. Чунки мени ҳам банги ҳисоблашлари турган гап. Шунинг учун ҳам уйимга қайтдим ва қулай шароитда машқ қиляпман».

Сиэттл университети енгил атлетикачиларининг раҳбари Жо Кёрмей инглиз спортчисининг ёзганларини туҳматга чиқаришга уриниб кўрди. Бироқ бор нарсани қуруқ инкор қилган билан у йўқ бўлиб қолмайди-ку! (АПН).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 — Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида: 11.00 — «ОРЗУ» программаси. 13.35 — «Пушчик Прагага боради» (бадиий фильм). Рус тилида: 18.15 — мультфильм. 18.25 — Олмалиқ руҳ комбинати — умумхалқ қурилишк. 18.45 — Кино ҳақида суҳбат. Ўзбек тилида: 19.45 — Теледянгиликлар. 20.00 — СССР халқ артисткаси Галия Измайлова концерти. 22.00 — «ВОЛОДЯ УЛЬЯНОВ» (спектаклнинг 2-қисми).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — Тошкент. Ўқув кўрсатувлари. 20.00 — Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — Тошкент кўрсатувлари.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 31/III да Оққуш кўли (кундузи), Ҳамза (кечқурун), 2/IV да Ўн иккинчи тун.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 31/III да Олтин девор (кундузи), Замон драмаси (кечқурун). 1/IV да Олтинчи июль. 2/IV да Бой ила хизматчи.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «СУВДАГИ ЖОЗИБАЛАР» янги аттракцион.

КИНО

Сир очилди — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «СПУТНИК», НАВОИЙ НОМЛИ, «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Доктор Гомернинг укаси — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Адам ва Хева — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Малиновкада тўй — «МОСКВА» (кундуз соат 3 да).

Қирқ биринчи йил олмалари — «САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 да).

Тилла зирак — НАВОИЙ НОМЛИ (ўзбек тилида, кундуз соат 4.40 минутда).

ЯНГИЛИКЛАР, ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

ЖАҲОН БИР ҲАФТА ИЧИДА

ХАТАРЛИ ЙЎЛ

АМЕРИКА марказий разведка бошқармаси Камбоджада ўнглар тўнтаришини уюштирди. Бу тўнтариш Қўшма Штатларнинг Ҳинди-Хитойда ўз агрессияси миқёсларини кенгайтириш учун қўлидан келган ҳамма чораларни ўтказиб келаётганлигини бутун дунёга кўрсатди. Аммо Лаосдаги уруш ҳаракатларининг кучайтирилиши ҳам, Камбоджадаги тўнтариш ҳам Америка империализмининг куч-қудратидан далолат бермайди. Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг баёнотида ҳақли суратда таъкидлаб ўтилганидек, АҚШ Лаосдаги урушни кучайтириш ва Камбоджадаги интервенцияни кенгайтириш йўли билан агрессияни узоқ вақт давом эттиришга интилиб, Жанубий Вьетнамдаги ҳуружи шармандаларча барбод бўлганлигини шу билан қоплашга умид боғламоқда.

Қўшма Штатларнинг ўзида Вашингтоннинг ҳозирги авантюристик йўли жиддий хавф-хатар туғдираётганлиги тўғрисида огоҳлантириб айтилган хабарлар жаранглаб эшитилмоқда. «Вашингтон пост» газетаси ташвишланиб қуйидагиларни ёзади: кейинги вақтларда Камбоджада рўй берган воқеалар «бу урушда кучлар нисбатини ўзгартириб юбориши мумкин». Бунинг натижасида, деб таъкидлайди газета, «Вьетнамдаги ҳозирги можаро Ҳинди-Хитойда янада кўпроқ вайронагарчилик келтирувчи уруш тусини олиб, такрорланиши мумкин. Коммунистлар билан французлар ана шу урушда 1954 йилгача жанг қилган эдилар». Француз мустамлакачилари бу урушда қақшатқич мағлубиятга учраганликлари ҳаммага яхши маълум.

Кейинги хабарлар ҳозирги вақтда Американинг Ҳинди-Хитойдаги агрессиясига қарама-қарши турган кучлар жипслашиб бораётганлигини исбот этади. Ватанпарвар кучлар Қўшма Штатларнинг Камбоджа мустақиллигини тугатиш, унинг бетарафлигини оёқ ости қилишга қаратилган сиёсатига қатъий қаршилик кўрсатмоқдалар. Ватанпарвар кучлар Камбоджанинг янги мустамлакага айлантирилишига ва Қўшма Штатларнинг Ҳинди-Хитойдаги агрессияни кенгайтириши учун Америка ҳарбий базасига айлантирилишига йўл қўймаслик учун қатъий бел боғлаганлар.

Кўп йиллар мобайнида мамлакатга раҳбарлик қилган ва империализмга ҳамда янги мустамлакачиликка қарши чиққан Нородом Сианук кхмер халқига қилган мурожаатида ўнг кучларнинг ва уларга ҳомийлик қилаётган империалистларнинг ҳаракатларини қоралади. Тинчлик манфаатларини қадрлаётган кишиларнинг ҳаммаси Ҳинди-Хитой халқларининг озодлик ва мустақиллик йўлидаги курашини зўр хайриҳоҳлик билан кузатиб турибдилар. Америка империализмига қарши ҳозир кучайиб кетган жангларда Вьетнам, Лаос ва Камбоджанинг жанговар бирдамлиги мустаҳкамланмоқда.

СИНФИЙ ЖАНГЛАР

АМЕРИКАНИНГ ҳафталик «Ньюс энд Уорлд Рипорт» журнали янги йил арафасида: «ҳамма нишоналарга қараганда 1970 йилда жуда катта забастовкалар йили бўлади ва бу забастовкалар кескин тус олиб, узоқ давом этади», деб башорат қилган эди. Йил охиригача ҳали кўп вақт қолган бўлса ҳам, ана шу буржуа журнали бу сафар тўғри фикрни айтди, деб ҳисоблаш учун ҳамма асослар бор.

Телеграф Атлантикадан тортиб Тинч океан соҳилларигача чўзилиб кетган бутун мамлакатда синфий жанглар фронтидан кун сайин янги хабарлар келтириб турибди. АҚШдаги энг йирик монополияларнинг бири «Женерал Электрик» компаниясига қарашли корхоналар ишчиларидан 150 минг кишининг кескин забастовкаси 14 ҳафта давом этди. Нью-Йорк портидаги шатакчи кемалар матросларининг забастовкаси етти ҳафтадан буён давом этмоқда. Питсбург касалхоналарининг хизматчилари, Чикагодаги электрон асбоблари заводларининг ишчилари, бир қанча аэропортларнинг хизматчилари иш ташладилар.

Почта хизматчиларининг шу ҳафта ичида тамом бўлган забастовкаси Америка жамоатчилиги ўртасида катта қизиқиш туғдирди. Америка ҳукумати забастовкани бостириш учун қўшинларни сафарбар қилди ва Нью-Йорк почта ходимлари касаба союзига забастовканинг ҳар бир куни учун ўн минг доллар миқдорида жарима соламиз, деб таҳдид этди. Шиддатли кураш саккиз кун давом этганидан кейин ҳукумат ана шундай ваҳшиёна тадбирлар ёрдами билан забастовкани тўхтатишга муваффақ бўлди. Аммо забастовка қатнашчиларидан бири таъкидлаб ўтганидек, бу забастовка «почта ходимларини найзалар ёрдамида хат ташишга мажбур этиш мумкин эмаслиги»ни яққол намойиш қилди.

АҚШ Коммунистик партиясининг касаба союзлари иши билан шуғулланувчи секретари Жорж Мейерс забастовка ҳаракатининг ўсишини Вьетнамда Америка агрессиясининг кучайтирилиши билан боғлайди. Уруш, деб уқтириб ўтди у, Америка меҳнаткашларининг турмуш даражасига оғир таъсир қилмоқда. Ўтган йилнинг бир ўзидагина истеъмол молларининг нархи ўрта ҳисобда олти процентдан ҳам ошиб кетди. Мактаб, уй-жой, медицина хизмати учун жуда кам маблағ ажратилмоқда.

Америка ишчилар синфи ўз сафларини жипслаштирмоқда. Мамлакатдаги автомобиль ва авиация саноати ишчилари касаба союзи ва юк машиналари шофёрлари ҳамда омбор ишчилари касаба союзи каби энг йирик касаба союзларининг раҳбарлари оддий меҳнаткашларнинг тазйиқи билан Вьетнамдаги урушни қораладилар ва Америка қўшинларини Вьетнамдан олиб чиқиб кетишни талаб қилдилар.

Американда синфий жанглар кескин тус олмоқда. Меҳнаткашларнинг тобора янги отрядлари бу жангларга қўшилмоқда.

БРАЗЗАВИЛДАГИ ВОҚЕАЛАР НИМАДАН ДАЛОЛАТ БЕРАДИ

КОНГО Халқ Республикаси пойтахти Браззавиль аҳолиси саҳар пайтида милтиқлардан отилган ўқлар ва ҳарбий автомашиналар сигналларининг овози билан уйғонди. Радио одатдан ташқари хабарни эшиттирди. Овози таниш бўлмаган бир шахс миллий озодлик ҳарбий комитети деб аталмиш комитетнинг «хитобномаси»ни ўқиб берди. Бу хитобномада мамлакат президенти Мариан Нгуаби «иш бошидан туширилди» ва қамоққа олинди, ҳукумат ҳокимиятдан четлатилди, Конгонинг ҳукмрон меҳнат партияси тарқатиб юборилди, деб даъво қилинган эди.

Кейинчалик маълум бўлишича, Конго контрреволюцион муҳожирлари Африкадаги мустақил давлатга қарши навбатдаги иғвогарлик каби бу «хитобнома»ни ҳам ўйлаб чиқарган. Тараққиётнинг социалистик йўлини асос қилиб олган Конго Халқ Республикаси ҳукуматининг сиёсати дидларига ёқмаган муайян империалистик кучлар ана шу контрреволюцион муҳожирларга раҳбарлик қилганлар.

30 кишидан иборат қуролланган авантюристлар тўдаси собиқ лейтенант Кинганга бошчилигида кечаси Конгонинг чегара дарёсидан ўтиб, Браззавилдаги марказий радио станцияни ишғол қилган ва бу радиостанцияни тўрт соат мобайнида ўз қўлида ушлаб турган. Фитначилар бошлиғининг «сиёсий башараси»га қараб уларнинг мақсадлари тўғрисида ҳукм юритиш мумкин. Браззавилда Кинганганги Конгонинг биринчи президенти Ф. Юлунинг ашаддий тарафдори деб биладилар. Мустамлакачилар томонидан қўйилган ана шу президентни халқ 1963 йил август революцияси натижасида ағдариб ташлади. Кинганга икки йил илгари контрреволюцион тўнтариш ясаш йўлидаги уринишда қатнашди. Аммо у қочиб яширинишга муваффақ бўлди. Трибунал уни сиртдан ўлим жазосига ҳукм қилди.

Исёнчилар мамлакат ичкарисида мадад топишга ва армияни ўз томонига ўтказиб олишга умид боғлаган эдилар. Аммо уларнинг ҳамма мўлжаллари барбод бўлди. Браззавиль аҳолиси қонуний ҳукумат билан бирдам эканлигини изҳор қилиш учун кўчаларга чиқди. Конго касаба союзлари конфедерацияси меҳнаткашларга чақириқ билан мурожаат қилди: «Жиддий пайт келди, — дейилган эди бу мурожаатда. — Реакция танлаб олган йўлимиздан қилаётган ҳаракатимизни тўхтатиш учун империалистлар фотиҳаси билан уриниб кўрмоқда. Ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилишимиз ва реакцияга йўл йўқ, деб айтишимиз керак!».

Конго армияси ҳам ҳукуматга содиқ бўлиб қолди. Исёнчилар радиостанцияси биносини топширишдан бош тортганларидан кейин қўшинлар станцияни штурм билан ишғол қилдилар ва исёнчилар қириб ташланди.

Президент М. Нгуаби оммавий митингда сўзлаган нутқида тўнтариш ясаш йўлидаги уриниш Америка пулларига тайёрланган эди ва фитнанинг ижрочилари НАТО мамлакатлари қурол-яроғлари билан таъминланган эди, деди.

Конгодаги воқеалар маҳаллий реакция, империализм ва янги мустамлакачилик кучлари Африка қитъасида ўз ҳукмронлигининг қўлидан кетишига тоқат қилолмаётганликларини ва ўз мавқеларини тиклашга ҳали ҳам умид боғлаётганликларини яна бир марта кўрсатади. Бу воқеалар Африка халқлари реакциянинг ҳар қандай кирдикорларига нисбатан доим хушёр бўлиб туришлари зарур эканлигини ҳам исбот қилади.

Г. ШИШКИН,
В. АСТАФЬЕВ.
(ТАСС).

ЮБИЛЕЙ ОЛДИДАН

СОФИЯ. Мамлакатдаги энг йирик София олий машина-электр техника институти В. И. Ленин номи билан муносиб равишда аталиб келмоқда. Бу йил у ўзининг 25 йиллигини нишонлайди. Бу ерда 13 минг студент, шу жумладан Вьетнам, Сурия, Судан, Кения ва бошқа мамлакатлардан келган йигит ва қизлар таълим олишмоқда.

Институтининг ўқитувчи ва студентлари В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллигига ўтган йилнинг бошидан бери тайёргарлик кўрмоқдалар. Ҳозир у ўзининг ҳал қилувчи даврига кирди. Студентлар ўқишда ва жамоат ишларида энг яхши натижа ва кўрсаткичларга эришиш учун курашмоқдалар. Ленин асарларини ўрганишга катта аҳамият берилмоқда. Институтда лекторийлар, семинарлар ишлаб турибди, «Ленин фан-техника революцияси тўғрисида», «Ленин ва ҳозирги замон иқтисод фани», «Ленин ва халқаро коммунистик ҳаракат», «В. И. Лениннинг эстетик қарашлари» деган темаларда назарий конференциялар ўтказилмоқда.

Ўқитувчи ва студентлар юбилей шарафига София чеккасидаги институт филиали олдида Ленин парки барпо этмоқдалар. (ТАСС).

ИТАЛИЯНИНГ ЯНГИ ҲУКУМАТИ

РИМ. (ТАСС мухбири). Республика президенти Ж. Сарагат Италиянинг янги ҳукуматини тузиш вазифасини топширган М. Румор кеча президент ҳузурига келиб, ушбу вазифани бажаришни зиммасига олишга узил-кесил рози бўлганлигини маълум қилди.

М. Руморнинг бир ярим ойдан ҳам зиёд чўзилиб кетган ҳукумат танглигидан сўнг тузилган янги кабинети «Сўл марказ» деб аталмиш тўртта партия: христиан демократик, социалистик, унитар социалистик ва республикачилар партиясининг вакилларидан иборат.

Италия Социалистик партиясининг секретари Ф. Де Мартино Министрлар кенгаши раисининг ўринбосари бўлиб қолди, христиан-демократ А. Моро ташқи ишлар министри лавозимида қолди, Унитар социалистик партия раиси М. Танасси мудофаа министри бўлди, христиан-демократ Франко Рестиво ички ишлар министри лавозимида қолди.

М. Румор Италия ҳукуматига учинчи марта бошчилик қилмоқда.

ОҚ УЙ ЁНИДА НАМОЙИШ

ВАШИНГТОН. Оқ уй ёнида оммавий намойиш бўлиб ўтди. Намойиш қатнашчилари АҚШнинг Шарқи-жанубий Осиёдаги агрессиясига қарши норозилик билдиришди.

Намойишчилар урушга қарши мазмундаги плакатларни кўтариб олиб: «Вьетнамдаги агрессия тўхтатилсин», «Лаосдан қўлингни торт» деб талаб қилдилар. Сўнгра намойиш қатнашчилари давлат департаментига келиб АҚШнинг бошқа халқлари ишларига аралашуви тўхтатилишини талаб қилдилар.

(ТАСС).

Исроил босқинчилари босиб олинган араб ерларида туб аҳолига қарши репрессия ва таҳқирлашларни авж олдирмоқдалар. Суратда: Исроил солдатлари Ғаза шаҳрининг араб аҳолисини тинтув қилишмоқда.

ТАСС телефотоси.

ҲАРБИЙ ТРИБУНАЛ ҲУКМИ

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Конго Халқ Республикасининг ҳарбий трибунали эрталаб контрреволюцион фитнада қатнашган 13 ҳарбий хизматчининг иши устидан ҳукм чиқарди. Бу ҳарбий хизматчилар 23 март куни давлат тўнтариши қилишга ва президент Нгуаби ҳукуматини ағдариб ташлашга уринган эдилар. Судланувчилардан 10 киши (5 таси сиртдан) ўлим жазосига ҳукм қилинди. Учтаси умрбод қамоқ жазосини олди.

Ҳукм қилинганлардан уч киши шу куннинг ўзида қатл этилганлигини «Конго революцияси овози» радиоси маълум қилди.

Фитнада қатнашган бошқа кишиларнинг ишини кўриш давом этмоқда.

ҚЎШИНЛАР БАТАМОМ ОЛИБ КЕТИЛДИ

ТРИПОЛИ, 30 март. (ТАСС). Ливан Араб Республикаси территориясидаги Англия ҳарбий базалари батамом кўчирилиб бўлинди. Ливия ҳукуматига топширилган Тобрук базасида турган инглиз ҳарбий хизматчиларининг охирги группаси 30 март тушдан кейин Англия десант кемасига тушиб, мамлакатдан чиқиб кетди.

Англиянинг дастлабки ҳарбий бўлинмалари Шимолий Африкага 1882 йилда келган эди. Бугун бу райондаги инглиз ҳарбий базалари батамом тугатилди.

ПОКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

РАВАЛПИНДИ. 30 март. (ТАСС). Покистон президенти генерал Яҳёхон радио орқали халққа мурожаат қилди. У ҳукуматимнинг асосий мақсади «халқ сайлаган вакиллари қўлига ҳокимиятни тинчлик билан топширишдан иборат» ва менинг ҳукуматим «мамлакатда демократияни қайтадан тиклашга маҳкам бел боғлаган» деди. Бироқ, деди президент, кейинги ойларда мамлакатда пайдо бўлган «тартибсизликлар ташкил этиш тенденцияси тугатилмас экан, демократияни таъминлаш йўлидаги ҳаракатимиз олдида... жиддий тўсиқ пайдо бўлиши» мумкин.

Яҳёхон ташқи сиёсат масалаларига ўтиб айтдики, Покистон ҳукумати бошқа мамлакатлар билан ўзининг муносабатини бундан буён ҳам ўзаро манфаатларини, суверенитетни ҳурматлаш, бир-бирини ички ишларига аралашмаслик, иқтисодий ва маданий ҳамкорлик асосига қура беради.

10 апрель кундуз соат 11 да Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институтининг илмий даражалар бериш бўйича илмий Совет кенгаши (Черданцев кўчаси, 25-уй)да филология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун.

Б. А. Ваҳобова: «Ўрта Осиё маданияти тарихига оид XII—XIII асрларда араб тилида ёзилган биографик манбалар» деган темада,

тарих фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

У. Ҳамроев: Муҳаммад Амин ва унинг «Муҳит аттаворих асари» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертация билан академиянинг асосий кутубхонаси (А. Тўқаев, 1-уй)да танишиш мумкин.

РЕСПУБЛИКА ЯЙЛОВ-МЕЛИОРАТИВ ҚУРИЛИШ ТРЕСТИНИНГ
ТОШКЕНТ КЎЧМА МЕХАНИЗАЦИЯЛАШГАН КОЛОННАСИГА
электр пайвандчилар, газ пайвандчилар, сантехник-слесарлар, пармалаб ковловчи ишчилар, токарлар, бухгалтерлар

КЕРАК

Меҳнат ҳақи-ишбай.
Дала шароитида ишловчиларга иш кўчма характерда бўлганлиги учун 30% қўшимча ҳақ тўланади.
Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Бектемир посёлкаси, Қурувчилар кўчаси, 42-уй кадрлар бўлими (102 автобус, «Корейс театри» бекати).

ОЛМАЛИҚ ТОШНИ ҚАЙТА ИШЛАШ КОМБИНАТИ
кулранг 5-10 мм, 10.15 мм фракцияли мармар доналарини чексиз миқдорда

ТАЙЁРЛАЙДИ ВА ТАРҚАТАДИ

Мурожаат учун адрес: Олмалиқ шаҳар, Космодемьянская кўчаси, 16 уй.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети аппаратининг партия бюроси ва маҳаллий комитети Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг лектори Е. М. Блокка онаси

Эмма Осиповна БЛОКнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдирадилар.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 333793, Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455, Халқаро ҳаёт — 331216, Саноат капитал қурилиш ва транспорт — 334780, Совет қурилиши — 333258, Қишлоқ хўжалиги — 337604, Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553, Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85, Бухоро 3—31—42, Қарши —38—42, Нукус —42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Урганч 34—55, Гулистон —22—09.